БҮГҮ ЧУРТТАРНЫҢ ПРОЛЕТАРИИЛЕРИ, КАТЫЖЫҢАР!

ШЫН

ВКП(б) ТЫВА ОБКОМУНУҢ, ҚЫЗЫЛ ХООРАЙ КОМИТЕДИНИҢ БОЛГАШ АЖЫЛЧЫ ЧОННАРНЫҢ ДЕПУТАТТАРЫНЫҢ ОБЛАСТЬ СОВЕДИНИҢ ОРГАНЫ

1925 чылда үндезилетиргеН

1952 март 20 ЧЕТВЕРГ № 56 (2486)

ӨРТЭЭ 20 КОП.

БО ХҮНГҮ СОЛУНДА:

ССР Эвилелиниң Министрлер Чөвүлелинде. 1951 чылда эртем, чогаадылга, литература болгаш уран-чүүл талазы-биле шылгарангай ажылдар дээш Сталинчы шаңналдарны тыпсыр дугайында (1—2 арыннарда).

Америк империалистерниң араатанзыг чоруктарынга Совет улус удурланып турар (2 арын).

Москваның ажылчы чоннарының бүгү хоорай митингизиниң резолюциязы (2 арын).

С. Тушков — Колхозтуң экономиказын улам хөгжүдери дээш (3 арын).

Н. Ханашевич — Көдээниң кино ажылдакчыларынга удуртулганы күштелдирер (3 арын).

А. Ломаев. — Америк фашизм — бүгү делегей реакциязының төвү (4 арын).

Кореяда болуушкуннар (4 арын).

Малдың бүгү чаш төлүн камгалап алыр болгаш доруктурар

Большевик партияның, совет чазактың болгаш эш Сталинның хүн-бүрү боттуг дузаламчызынга, сагыш-салыышкынынга даянгаш, бистиң областың колхозтары ниитиниң малының баш санын өстүрер, оон продуктулуун бедидер дээш эрткен чылын шыңгыы хемчеглерни ап чоруткан.

Областың колхозтары эрткен чылын ниитилештирген малдың баш санын өстүреринiң күрүне планын ниитизи-биле ажыр күүсеткеннер. Оон иштинде инек малдың баш санын өстүрер планны 115 хуу, хой болгаш өшкүнүң—123 хуу, хаванның —180 хуу, чылгы малдың — 124 хуу күүсеткен. Малдың уксаалыг шынарыч экижидер талазы-биле чамдык колхозтар элээн чугула хемчеглерни ап чоруткан.

Малдың баш санын өстүреринiң планын күүседири оон чаш төлүн кайы хире камгалап, доруктуруп алганындан хамааржыр. Эрткен чылын областың колхозтарынга мал өстүреринiң планын күүседиринге улуг рольду ойнаан мурнакчы малчыннар хөй болган. Чижээ, Чөөн-Хемчик районда «Октябрь 30 чыл ою» колхоз төрүүр 100 хой бүрүзүнден ортумаа-биле 148 хураганны, ол колхозтуң хойжузу эш Монгуш Мөңге 100 хойдан 152 хураганны камгалап, өстүрүп алган. Эрзин районда «Чаа орук» колхозтуң чылгычызы Дамба Кашка 154 беден 154 кулунну, Бии-Хем районда «Искра» колхозтуң хаван ажаакчызы эш Суворова 13 хавандан 328 хаван оолдарын камгалап, доруктуруп алган. Мындыг мурнакчы малчыннар областың өске-даа колхозтарында хөй.

1952 чылда ниитиниң малын өстүрер талазы-биле областың колхозтарының болгаш совхозтарының мурнунда улуг сорулга салдынган. Бо чылын инек малдың баш санын 22 хуу, хой болгаш өшкүнүң—44 хуу, хаванның—57 хуу, чылгы малдың—22 хуу өстүрер деп планнаан, оон-биле кады малдың продуктулуун элээн бедидерин планда айыткан. Бо планны күүседири малдың чаш төлүн кайы хире камгалап алганындан шуут хамааржыр.

Ам үеде мал ажылында бир эң-не харыысалгалыг үе болур малдың төрүүр кампаниязы чоруп турар. Ынчангаш малдың төрүүнген бүгү чаш төлүн бүрүн камгалап алыр, ону өстүрүп доруктурары колхозчу малчыннарның болгаш зооветеринария ажылдакчыларының кол сорулгазы болуп турар. Үүгле эки белеткелдиң, ажаалганың болгаш эки чемгерилгениң түңнелинде малдың чаш төлүн камгалап ап, ону эки уксаа шынарлыг кылдыр доруктуруп болур деп үвени эртем болгаш мурнакчы малчыннарның дуржулгазы көргүзүп турар.

Чоокку хүннерге чедир областың колхозтарында малдың төрүүнген чаш төлүнүң 96, 46 хуузу камгалатынган. Бо талазы-биле Чөөн-Хемчик, Өвүр, Бай-Тайга, Сүт-Хөл районнар боттуг хемчеглерни чорудуп, малдың оолдаашкынының баштайгы үелеринде чаш төлдү менди камгалап ап турарлар.

Ындыг болза-даа, чамдык районнарның партия, совет болгаш көдээ ажыл-агый органнары малдың чаш төлүн камгалап алыр, ону доруктурар ажылга чогуур кичээнгейни салбайн турарындан малдың оолдаашкынының баштайгы хүннеринден эгелээш-ле чидиригге таваржып турар. Бии-Хем районда 82, Чаа-Хөл районда 72, Барыын-Хемчик районда 77, Улуг-Хем районда 37, Тес-Хем районда 40, Кызыл районда 30 баш чаш мал өлген. Бии-Хем, Таңды, Каа-Хем, Улуг-Хем районнарда үүгле чаш малдың эвес, харын улуг назылыг малдың безин чидирии хөй болуп турар.

Малдың чаш төлүнүң чамдык колхозтарда чидириглиг болуп турарының чылдагааны болза, ону өстүрүп доруктурарының тодаргай системазы чок, арыг-шевер, чылыг, делгем, чырык кажаалар-биле хандырбаанында болгаш таарышкан эки шынарлыг чем-биле норма ёзугаар чемгербейн турарында болуп турар. Бо чорук колхозтарда малчыннарның харыысалгазын бедидер, оларга практиктиг дуза көргүзер талазы-биле зооветеринария ажылдакчыларының, колхозтар баштаар черлериниң четпес ажылын, база партия, совет болгаш көдээ ажыл-агый органнарының мал ажылы дээш удуртулга, контрольду ам-даа холга албайн турарын айтып турар.

Чаш малды эки шынарлыг орансуур болгаш чемгерилге-биле үзүктел чок хандырып, шын азыраар чорук болза, оон менди өзүп мандыырының болгаш продуктулуг болурунуң кол үүлү болур. Колхоз бүрүзү төрүүр малды болгаш чаа төрүүнген чаш малды таарышкан кажаалар-биле база эки шынарлыг чемнер-биле хандырар хүлээлгелиг. Оон ыңай, төрүүр малды үргүлчү хайгаараар, төрүүнген чаш төлдү хүлээп алыр дүн-хүн иштинде ажылдаар дежурныйларны эки дуржулгалыг малчыннардан ферма бүрүзүнге тургузары чугула.

Чаа төрүүнген анайларны, хураганнарны, кулуннарны, бызааларны болгаш хаван оолдарын өстүрүп доруктурарының дугайында база чаа төрээн чаш мал иезин ажаалга, чем герилге-биле хандырар дугайында районнарга зооветеринария ажылдакчылары болгаш колхозтарда мал ажылының фермаларының эргелекчилери база оларның дуржулгалыг малчыннары-биле түр семинарларны эрттирер ужурлуг.

Партия, совет болгаш чер ажылының органнарының сорулгазы болза, мал кыштагладыышкынын чеднишкинниг доозар, чаш малды бүрүн камгалап алыр, малдың баш санын өстүрер болгаш оон продуктулуун бедидер дээш социалистиг чарышты малчыннарның ортузунга калбартыры болур. Партияның полит-массалыг ажылын колхозчу малчыннарның ортузунга улам-на күштелдирер, коммунистерни болгаш комсомолчуларны мал ажылының харыысалгалыг черлеринге түргүзар, оларның мурнакчы ролюн бедидер ужурлуг.

Малдың чаш төлүн бүрүн камгалап алыр дээш, ону бедик продуктулуг мал кылдыр өстүрүп доруктурар дээш колхоз, совхоз бүрүзүнге бүгүле арга-хемчеглерни ап чорудаалыкар!

Областың колхозтарында часка белеткелдер

Улуг-Хем районнуң Шагаан-Арыг сумузунда «Кызыл тук» колхоз (даргазы эш Кечил) бо чылдың тарылгазының үрезининiң арыглаашкынын дооскан. Ол ышкаш 13 аът андазынын, 25 илиирлерни, 3 сеялкаларны болгаш 50 хомуттарны септеп дооскан. Тарылгага херек 35 керзен, хөндүргени, 26 дооларны болгаш өске-даа херекселдерни кылып алган.

Колхозтуң баштаар чери часкы хову ажылынын бүдүрүлге планын чогаадып, колхозчуларның ниити хуралынга бадылааш, колхоз конторазында самбырада чарлап каан. Ам колхозчулар ол планны хүн-бүрү номчуп таныжып турар.

* * *

Бай-Тайга районнуң Шуй сумузунда «Мурнакчы» көдээ ажыл-агый артели 1952 чылда бедик дүжүт чедип алыр дээш тарылга шөлүн экижидеринче улуг кичээнгейни салып турар.

Колхоз 31 га шөлге 40 тонна өдекти төп, 10 га черге харны бөле оваалаан, 60 га черниң хараганын аштаан. Өдек төгеринге 15, хараган аштаарынга 15, хар бөлеринге 15, шупту 45 кижи үргүлчү ажылдап турар. Оларның аразында социалистиг чарыш калбарып турар. Колхоз анадазын, илиир септелгезин дооскан.

* * *

Чөөн-Хемчик районнуң Чадаанада «Искра» колхоз 1952 чылдың тарылгазынга 104 тонна үрезин белеткээр тургаш, ам 105 тоннаны белеткээн. Оон иштинде кызыл-тас үрезинiң планда көрдүнгениниң 5 тоннаны ажыр урган. Чадаанада көдээ ажыл-агыйның дуржулга станциязындан эки сорттуң 20 тонна кызыл-тас үрезинин колхоз орнап алган. Эш Борбак-Дашка баштаткан 1 дугаар хову бригадазы кызыл-тас, арбай, чинге-тараа культураларының үрезинин арыглап дооскан. Колхоз оон аңгыда 196 центнер картофель үрезинин белеткеп алган.

Тарылга шөлүнге 36 шанак өдекти төккен болгаш ол ажыл үргүлчүлеп турар. Колхозтуң дарганнары Дуган-оол, Дарыма олар 22 андазынны, 24 илиирни, 2 триерни, 2 сортировканы септеп дооскаш, ам өске септелгеже киргеннер.

ССР ЭВИЛЕЛИНИҢ МИНИСТРЛЕР ЧӨВҮЛЕЛИНДЕ

1951 чылда эртем, чогаадылга, литература болгаш уран-чүүл талазы-биле шылгарангай ажылдар дээш Сталинчы шаңналдарны тыпсыр дугайында

I.

Шылгарангай эртем ажылдары дээш Сталинчы шаңналдар:

(Уланчызы. Эгези № 55 «Шында»).

г) Химия эртемнериниң талазы-биле

50 муң рубль хемчээлдиг ҮШКҮ чергениң шаңналдарын

2. Казаньның С. М. Киров аттыг химия-технологтуг институдунуң профессору Гильм Хайревич **Камайга** — «ССРЭ-ниң эртемнер Академиязының илеткелдери», «ССРЭ-ниң эртемнер Академиязының Казань салбырының медеглели» болгаш «Ниити химия журналы» деп журналдарга 1949 — 1951 чылдарда парлатынган бөлүк үүлдерге бижитинген, мышьяктың болгаш фосфорнуң органиктиг катыжыышкыннарын шинчилээни дээш.

д) Геолог-география эртемнериниң талазы-биле

100 муң рубль хемчээлдиг ИЙИГИ чергениң шаңналдарын

1. ССРЭ-ниң эртемнер Академиязының Палеонтология институдунуң лаборатория эргелекчизи профессор Иван Антонович **Ефремовка**, 1950 чылда парлатынган, «Тафономия болгаш геологтуг демдеглелдер» (Палеозой үезинде чер кырының дириг амытаннарының өлүп турганы) деп эртем ажылы дээш.

2. Геодезиянын, аэросъёмканың болгаш картографияның Төп эртем-шинчилел институдунуң улуг эртем ажылдакчызы Александр Александрович **Изотовка**, база Феодосий Николаевич **Красовскийге** — чернин хевириниң болгаш хемчээлиниң байдалын шын тодарадырының талазы-биле шинчилел ажылдары дээш.

3. Геолог-минаролог эртемнериниң доктору, ССРЭ-ниң эртемнер Академиязының улуг эртем ажылдакчызы Петр Филимонович **Швецовка**—чер адааның сугларының тыптырының хоойлу ёзугаар болуушкуннарының талазы-биле чаа ажыдыышкын дээш.

50 муң рубль хемчээлдиг ҮШКҮ чергениң шаңналын

Ажылдың удуртукчузу Александр Павлович **Маковкинге**, база Дмитрий Николаевич **Большаковка**, Виктор Игнатьевич **Василевскийге**, Николай Яковлевич **Гамалеевке**, Антон Иванович **Козловскийге**, Евгений Николаевич **Коноваловка**, Василий Григорьевич **Кустовка**, Павел Порфирьевич **Кушка**, Александр Клавдиевич **Макаровка**, Алексей Иванович **Макаровка**, Александр Сергеевич **Мельниковка**, Дмитрий Федорович **Сведовидовка**, Александр Иванович **Силенокка**, Аркадий Романович **Токаревка**, Василий Михайлович **Трушниковка** — географтыг картаны ажылдап кылганы дээш.

е) Биология эртемнериниң талазы-биле

200 муң рубль хемчээлдиг БИРГИ чергениң шаңналын

Ленинградтың көдээ ажыл-агый институдунуң профессору Григорий Яковлевич **Бей-Биенкога** болгаш ССРЭ-ниң эртемнер Академиязының зоология институдунуң улуг эртем ажылдакчызы Лев Леонидович **Мищенкога** — «ССРЭ-ниң болгаш девискээрлешкек чурттарның шерги дириг амытаннары» деп, 1951 чылда ийи кезек кылдыр үнген эртем ажылы дээш.

100 муң рубль хемчээлдиг ИЙИГИ чергениң шаңналдарын

1. Москваның М .В. Ломоносов аттыг Күрүне университединiң профессору Георгий Петрович **Деменьтьевке**, база ол-ла университеттиң улуг эртем ажылдакчылары Николай Алексеевич **Гладковка**, Ангелина Михайловна **Судиловскаяга**, Евгений Павлович **Спангенбергке** — 1951 чылда үш томнар кылдыр парлатынып үнген, «Совет Эвилелиниң куштары» деп эртем ажылы дээш.

2. Москваның К. А. Тимирязев аттыг көдээ ажыл-агый Академиязының лаборатория эргелекчизи Всеволод Маврикиевич **Клечковскийге**, профессор Александр Григорьевич **Шестаковка**, ол-ла лабораторияның улуг эртем ажылдакчылары Иван Васильевич **Гулякинге**, Сергей Петрович **Целищевке** — демдектиг атомнарның дузазы-биле үнүштериниң чемненириниң болуушкунун эртем талазы-биле шинчилээни дээш.

3. ССРЭ-ниң медицина эртемнериниң Академиязының уруглар аарыының талазы-биле институдунуң лаборатория эргелекчизи Борис Никодимович **Клосовскийге** — 1951 чылда парлатынган, «Ханның мээге долгандыр чүгүрүлдези» деп эртем ажылы дээш.

4. Куйбышевте Күрүненiң медицина институдунуң профессору Михаил Васильевич **Сергиевскийге** — 1950 чылда парлатынган «Сүт ижер дириг амытаннарның тынар төп черлери» деп эртем ажылы дээш.

5. ССРЭ-ниң эртемнер Академиязының корреспондент-кежигүнү, ССРЭ-ниң эртемнер Академиязының В. Л. Комаров аттыг Ботаника институдунуң килдис эргелекчизи Борис Константинович **Шишкинге**, ол-ла институттуң улуг эртем ажылдакчылары Антонина Ивановна **Поярковага**, Сергей Васильевич **Юзепчукка**—«ССРЭ-ниң үнүштери» деп журналдың 1949 — 1951 чылдарда парлатынган, XIV — XVII томнарында ботаника талазы-биле шинчилелдер дээш.

50 муң рубль хемчээлдиг ҮШКҮ чергениң шаңналдарын

1. Украин ССР-ниң эртемнер Академиязының ботаника институдунуң улуг эртем ажылдакчылары Михаил Васильевич **Клоковка**, Михаил Иванович **Котовка**, Елена Дмитриевна **Висюлинага**, Андрей Иванович **Барбаричге** — 1950 чылда украин дылга парлатынып үнген, «УССР-ниң үнүштериниң тодарадыкчызы» деп эртем ажылы дээш.

2. ССРЭ-ниң эртемнер Академиязының академик В. Л. Комаров аттыг Ыраккы Чөөн-чүк салбырының килдис эргелекчизи Алексей Иванович **Куренцовка** — Примор крайның инеленчек бүрүлүг ыяштарының, тооруктуг үнүштериниң хоралыг насекомеоларын болгаш ыяш материалдарын шинчилээни дээш, ону 1950 болгаш 1951 чылдарда «ССРЭ-ниң эртемнер Академиязының Ыраккы Чөөн-чүк салбырының ажылдарында» парлаан.

3. ССРЭ-ниң эртемнер Академиязының А. Н. Бах аттыг биохимия институдунуң лаборатория эргелекчизи Норайр Мартиросович **Сисакянга** — 1951 чылда парлатынган, «Протоплазм тургузуушкунунуң ферментилиг идепкейи» деп эртем ажылы дээш.

4. ССРЭ-ниң эртемнер Академиязының дириг амытаннарның морфологиязының А. Н. Северцов аттыг институдунуң лаборатория эргелекчизи Александр Николаевич **Студитскийге**, ол-ла институттуң улуг эртем ажылдакчызы Александра Романовна **Стригановага**—1951 чылда парлатынган, «Скелеттиң шыңганнарында катап тургустунарының чорудуглары» деп эртем ажылы дээш.

ж) Көдээ ажыл-агый эртемнериниң талазы-биле

200 муң рубль хемчээлдиг БИРГИ чергениң шаңналын

Москваның В. Р. Вильямс аттыг суг ажыл-агыйының инженерлер институдунуң профессору Алексей Николаевич **Костяковка** — 1950 чылда парлатынган, «Хөрзүн сайзырадылгазының үндезиннери» деп эртем ажылы дээш.

100 муң рубль хемчээлдиг ИЙИГИ чергениң шаңналын

Москваның ыяш-техниктиг институдунуң профессору Валентин Григорьевич **Нестеровка**—1949 чылда парлатынган, «Ниити ыяш ажыл-агыйы» деп эртем ажылы дээш.

50 муң рубль хемчээлдиг ҮШКҮ чергениң шаңналдарын

1. Чкалов хоорайда сүт-эьт мал ажылының эртем-шинчилел институдунуң директору Вениамин Иринархович **Евсеевке** — 1949 чылда парлатынган, «Мурнуу-чөөн-чүктүң одарлары» деп эртем ажылы дээш.

2. Уманның көдээ ажыл-агый институдунуң профессору Симон Самойлович **Рубинге** — «Чимистиг болгаш каттыг культураларның өдекшидилгези» деп 1949 чылда парлатынып үнген эртем ажылы дээш.

3. Кат-чимис ажылының И. В. Мичурин аттыг эртем-шинчилел институдунуң улуг эртем ажылдакчызы Наум Давидович **Спиваковскийге** — «Чимистиг болгаш каттыг культураларның өдекшидилгези» деп 1951 чылда парлатынган эртем ажылы дээш.

з) Медицина эртемнериниң талазы-биле

200 муң рубль хемчээлдиг БИРГИ чергениң шаңналдарын

1. ССРЭ-ниң медицина эртемнериниң Академиязының чиңгине кежигүнү Петр Георгиевич **Корневке** — «Чүстүг-сөөктериниң туберкулёзу» деп 1951 чылда парлатынган эртем ажылы дээш.

2. ССРЭ-ниң медицина эртемнериниң Академиязының чиңгине кежигүнү Николай Иванович **Красногорскийге** — чаш уругларның дээди нерви системазының ажылчорудулгазының талазы-биле шинчилел дээш, ол 1951 чылда парлатынып үнген «Уругларның баш мээзиниң улуг борбактарының ажылының дараалашкак өскерилгелери» болгаш «Уруглар аарыының эмнелге черинге дээди нерви ажылының дугайында И. П. Павловтуң өөредиин ажыглаанының болгаш сайзыратканының чамдык түннелдери» деп үүлдер-биле доозулган.

100 муң рубль хемчээлдиг ИЙИГИ чергениң шаңналдарын

1. Эртем-шинчилел институдунуң эртем ажылдакчылары медицина эртемнериниң кандидады Галина Николаевна **Ленскаяга** болгаш медицина эртемнериниң доктору Виктор Михайлович **Туманскийге**, медицина эртемнериниң доктору Евгения Ильинична **Коробковага**, медицина эртемнериниң кандидады Александра Петровна **Ящукка**, медицина эртемнериниң кандидады Татьяна Дмитриевна **Фадеевага**, биология эртемнериниң доктору Николай Николаевич **Ивановскийге**, медицина эртемнериниң доктору Алексей Михайлович **Антоновка**, база профессор Анна Артемьевна **Безсоновага** — 1951 чылда дооскан эртем шинчилелдери дээш.

2. ССРЭ-ниң медицина эртемнериниң Академиязының чиңгине кежигүнү Николай Иванович **Лепорскийге** — «Улуг хырын адаанын бестериниң аарыглары» деп 1951 чылда парлатынып үнген эртем ажылы дээш.

3. Ажылдың удуртукчузу, ССРЭ-ниң медицина эртемнериниң Академиязының лаборатория эргелекчизи профессор Владимир Александрович **Неговскийге** медицина эртемнериниң кандидады Евстолия Михайловна **Смиренскаяга**, биология эртемнериниң кандидады Мария Сергеевна **Гаевская-Соколовага** — ол-ла лабораторияның эртем ажылдакчылары, база ССРЭ-ниң медицина эртемнериниң Академиязының ниити болгаш экспериментальдиг патология институдунуң профессору Федор Андреевич **Андреевке** — сөөлгү демиселиниң азы аарыгдан өлүп турар үезинде организмниң амыдыралчы ажылдарын катап тургузарының аргаларын ажылдап кылганы болгаш ону эртем талазы-биле шинчилээни дээш.

50 муң рубль хемчээлдиг ҮШКҮ чергениң шаңналдарын

1. Москва областың эртем-шинчилелдиң клиникалыг институдунуң килдис эргелекчизи Давид Нерсесович **Атабековка** — 1950 чылда парлатынган, «Урогинекология талазы-биле очерктер» деп монография дээш.

2. ССРЭ-ниң медицина эртемнериниң Академиязының корреспондент-кежигүнү, ССРЭ-ниң медицина эртемнериниң акушер болгаш гинекология институдунуң директору Анатолий Петрович **Николаевке** — «Үре-төлдүң удроб иштинге моорапсулараарының профилактиказы болгаш терапиязы» деп 1951 чылда парлатынган эртем ажылы дээш.

и) Шериг эртемнериниң талазы-биле

100 муң рубль хемчээлдиг ИЙИГИ чергениң шаңналын

Профессор Анатолий Владимирович **Томашевичиге** — эртем ажылы дээш.

50 муң рубль хемчээлдиг ҮШКҮ чергениң шаңналдарын

1. Төөгү эртемнериниң кандидады Павел Андреевич **Жилинге** — «Кутузовтуң 1812 чылда удур шавар-халдаашкыны» деп 1950 чылда парлатынган эртем ажылы дээш.

2. Ажылдың удуртукчузу Григорий Михайлович **Третьяковка**, база инженерлер Николай Пименович **Быжкога**, Михаил Ефимович **Катанугинге**, Юрий Борисович **Татариновка** — техниктиг санаашкыннарның аргазын ажылдап кылганы дээш.

(Уланчызы ийи дугаар арында).

Шылгарангай эртем ажылдары дээш Сталинчы шаңналдар:

к) Төөгү-филология эртемнериниң талазы-биле

200 муң рубль хемчээлдиг БИРГИ чергениң шаңналын

Москваның М. В. Ломоносов аттыг Күрүне университединиң профессору, ССРЭ-ниң эртемнер Академиязының Чөөн-чүк шинчилел институдунуң директорунуң оралакчызы Всеволод Игоревич **Авдиевке** — 1948 чылда парлатынган, «Эрте бурунгу Чөөн-чүктүң төөгүзү» деп эртем ажылы дээш.

100 муң рубль хемчээлдиг ИЙИГИ чергениң шаңналдарын

1. ССРЭ-ниң эртемнер Академиязының материалдыг культуразының төөгү институдунуң улуг эртем ажылдакчызы Николай Николаевич **Воронинге,** сектор эргелекчизи Борис Александрович **Рыбаковка,** ол-ла институттуң улуг эртем ажылдакчызы Михаил Константинович **Каргерге,** ССРЭ-ниң Славян шинчилел институдунуң директору Петр Николаевич **Третьяковка,** ССРЭ-ниң эртемнер Академиязының орус литература институдунуң (Пушкин Бажыныныың) улуг эртем ажылдакчызы Дмитрий Сергеевич **Лихачевка,**—«Эрте бурунгу Росьдуң культуразының төөгүзү» деп эртем ажылы дээш, ол ажыл 1951 чылда ийи томнуг кылдыр парлатынган.

2. Академик Борис Дмитриевич **Грековка,** ССРЭ-ниң эртемнер Академиязының корреспондент кежигүнү, ССРЭ-ниң эртемнер Академиязының материалдыг культуразының төөгү институдунуң сектор эргелекчизи Александр Юрьевич **Якубовскийге,** — «Алдын Орда болгаш оон дүшкени» деп эртем ажылы дээш, ол ажылды эде кылгаш, 1950 чылда ийи дугаар парлаан.

50 муң рубль хемчээлдиг ҮШКҮ чергениң шаңналдарын

1. Латви ССР-ниң эртемнер Академиязының чингине кежигүнү Ян Петрович **Крастиньге** — 1950 чылда латви дылга парлатынган «Латвияга 1905 чылдың революциязы» деп эртем ажылы дээш.

2. Төөгү эртемнериниң кандидаты Леонид Алексеевич **Никифоровка** — «I Петр үезинде орус-англи харылзаа» деп эртем ажылы дээш.

л) Философия эртемнериниң талазы-биле

50 муң рубль хемчээлдиг ҮШКҮ чергениң шаңналдарын

1. Философия эртемнериниң доктору Владимир Семенович **Кружковка** — 1950 чылда парлатынган «Н. А. Добролюбовтуң мировоззрениези» деп эртем ажылы дээш.

2. ССРЭ-ниң эртемнер Академиязының философия институдунуң сектор эргелекчизи Георгий Васильевич **Платоновка** — 1951 чылда парлатынган «К. А. Тимирязевтиң мировоззрениези» деп эртем ажылы дээш.

м) Эртем болгаш техника төөгүзүнүң талазы-биле

50 муң рубль хемчээлдиг ҮШКҮ чергениң шаңналын

Узбек ССР-ниң эртемнер Академиязының чингине кежигүнү Ташмухамед Ниязович **Кары-Ниязовка** — 1950 чылда парлатынган «Улугбектиң астрономия школазы» деп эртем ажылы дээш.

н) Өөредилге номнары болгаш эртем нептередир ажылдар талазы-биле

100 муң рубль хемчээлдиг БИРГИ чергениң шаңналдарын

1. Украин ССР-ниң эртемнер Академиязының корреспондент кежигүнү, Москваның М. В. Ломоносов аттыг Күрүне университединиң профессору Дмитрий Иванович **Блохинцевка** — эде кылгаш 1949 чылда ийи дугаар парлатынган «Квантылыг механиктиң үндезини» деп өөредилге ному дээш.

2. Николай Николаевич **Ворожцовка** (акызынга) болгаш Москваның Д. И. Менделеев аттыг химикотехнология институдунуң профессору Николай Николаевич **Ворожцовка** (дуңмазынга) — 1950 чылда парлатынган «Аразының продуктуларының болгаш будуктарының синтезиниң үндезиннери» деп өөредилге херексели дээш.

50 муң рубль хемчээлдиг ИЙИГИ чергениң шаңналдарын

1. Николай Павлович **Аксеновка,** Москваның автомеханиктиг институдунуң профессору Павел Николаевич **Аксеновка** — «Шуктулга цехтериниң дерилгези» деп өөредилге ному дээш, ону эде кылгаш, 1949 болгаш 1950 чылдарда ийи томнуг кылдыр дөрт дугаар парлап үндүрген.

2. ССРЭ-ниң эртемнер Академиязының корреспондент-кежигүнү, Москваның М. В. Ломоносов аттыг Күрүне университединиң профессору Сергей Николаевич **Блажкога** — «Сфериктиг астрономияның курзу» болгаш «Практиктиг астрономияның курзу» деп өөредилге номнары дээш, оларны 1948 болгаш 1951 чылдарда парлап үндүрген.

3. Москваның И. В. Сталин аттыг кан институдунуң профессору Вячеслав Петрович **Елютинге,** ол-ла институттуң доцентизи Юрий Александрович **Павловка,** улуг эртем ажылдакчызы Борис Ейлевич **Левинге** — 1951 чылда парлатынган «Ферросплавтар бүдүрүлгези» деп өөредилге ному дээш.

4. Александр Антонович **Морозовка** — 1950 чылда парлатынган «Михаил Васильевич Ломоносов» деп ном дээш.

5. Москваның М. В. Ломоносов аттыг Күрүне университединиң ректору академик Иван Георгиевич **Петровскийге** — 1949 — 1951 чылдарда парлатынган «Анаа дифференциальдыг деңнелгелер теориязының талазы-биле лекциялар», «Интегральдыг деңнелгелер талазы-биле лекциялар», «Чамдык кылыгларлыг деңнелгелер дугайында лекциялар» деп өөредилге номнары дээш.

6. Казаныныың Н. Э. Бауман аттыг ветеринар зоотехниктиг институдунуң профессору Андрей Петрович **Студенцовка** — 1949 чылда парлатынган «Ветеринар акушерствозу болгаш гинекология» деп өөредилге ному дээш.

7. Всеволод Андреевич **Унковскийге** — 1949 чылда парлатынган өөредилге ному дээш.

25 муң рубль хемчээлдиг ҮШКҮ чергениң шаңналдарын

1. ССРЭ-ниң эртемнер Академиязының корреспондент кежигүнү Николай Николаевич **Баранскийге** — эде кылгаш 1950 чылда он ийи дугаар парлап үндүрген «ССРЭ-ниң экономнуг географиязы» деп ортумак школаларга өөредилге ному дээш.

2. Ленинградтың В. И. Ульянов (Ленин) аттыг электри техниктиг институдунуң профессору Николай Петрович **Богородицкийге,** ол-ла институттуң доцентизи Владимир Васильевич **Пасынковка,** Бүгү-эвилелдиң бот-өөредилгелиг энергетиктиг институдунуң профессору Борис Михайлович **Тареевка** — «Электри техниктиг материалдар» деп өөредилге ному дээш, ону эде кылгаш, 1951 чылда ийи дугаар парлап үндүрген.

3. Ленинградтың корабль тудуунуң институдунуң профессору Всеволод Александрович **Ваншейдтке** — 1950 чылда парлатынган «Судночуң иштики кывыышкынныг шимчедикчилериниң теориязы» деп өөредилге ному дээш.

4. В. В. Куйбышев аттыг шериг-инженер Академиязының профессору Сергей Сергеевич **Давыдовка** — 1950 чылда парлатынган «Чер адааның конструкцияларын санап кылыры болгаш төлевилээри» деп өөредилге ному дээш.

5. Москваның И. В. Сталин аттыг кан институдунуң профессору Александр Максимович **Дымовка** — «Руданың болгаш металлдарның техниктиг анализи» деп өөредилге ному дээш, ону эде кылгаш, 1950 чылда беш дугаар парлаан.

6. Москваның В. М. Молотов аттыг энергетика институдунуң профессору Сергей Иванович **Евтяновка** — 1950 чылда парлатынган «Радио дамчыдылгазының тургузуу» деп өөредилге ному дээш.

7. Профессор, Совет Армияның кол хирургугу Николай Николаевич **Еланскийге** —беш дугаар эде ажылдаанындан 1950 чылда парлатынган «Шериг-хову хирургиязы» деп шериг эмчилеринге дузаламчы ном дээш.

8. Москваның Д. И. Менделеев аттыг химия-технология институдунуң доцентизи Михаил Христофорович **Карапетьянцка** — 1949 болгаш 1950 чылдарда парлатынган «Химиктиг термодинамика», «Химиктиг термодинамика талазы-биле чижектер болгаш бодалгалар» деп өөредилге номнары дээш.

9. Алексей Филиппович **Климовка** болгаш Москваның эът үлетпүрүнүң химия-технология институдунуң анатомия кафедразының эргелекчизи профессор Анатолий Иванович **Акаевскийге** — үш дугаар эде кылгаш 1950—1951 чылдарда парлаан «Азырал дириг амытаннарның анатомиязы» деп өөредилге номунуң I болгаш II томнары дээш.

10. Москваның сан-хөө институдунуң профессору Николай Николаевич **Любимовка** — 1951 чылда парлатынган «Делегейниң капиталистиг кредиди — империалистиг агрессияның чепсээ» деп эртем нептередир ажылы дээш.

11. Профессор Иван Васильевич **Остославскийге,** улуг эртем ажылдакчызы Григорий Семенович **Калачевка** — 1951 чылда парлатынган «Самолёттуң дургаар туруштуу болгаш башкарылгазы» деп өөредилге ному дээш.

12. Улуг эртем ажылдакчызы, ССРЭ-ниң эртемнер Академиязының геология эртемнериниң институдунуң салбыр эргелекчизи Александр Александрович **Сауковка** — ийи дугаар эде кылгаш, 1951 чылда парлатынган «Геохимия» деп өөредилге ному дээш.

13. Москваның В. М. Молотов аттыг энергетика институдунуң профессору Иван Иванович **Соловьевка**—1950 чылда парлатынган «Энергетика системаларын автоматчыдары» деп өөредилге ному дээш.

14. Узбек ССР-ниң эртемнер Академиязының тудуг институдунуң директору профессор Магомет Ташкевич **Уразбаевке** — 1949 болгаш 1950 чылдарда узбек дылда парлатынган ийи томнуг «Теоретиктиг механика» деп өөредилге ному дээш.

15. ССРЭ-ниң эртемнер Академиязының география институдунуң улуг эртем ажылдакчызы Борис Александрович **Федоровичиге** — ийи дугаар эде кылгаш. 1950 чылда парлатынган «Үнүш чок курган ховунуң даштыкы хевири» деп эртем нептередириниң ажылы дээш.

16. Николай Александрович **Шапошниковка** — 1951 чылда парлатынган «Металлдарның механиктиг хыналдазы» деп өөредилге ному дээш.

17. Москваның И. В. Сталин аттыг даг институдунуң профессору Евгений Фомич **Шешкога** — 1949 чылда парлатынган «Үнелиг казар байлактарны ажык арга-биле ажылдап кылыры» деп өөредилге ному дээш.

(Уланчызы дараазында үнер).

Америк империалистерниң араатанзыг чоруктарынга Совет улус удурланып турар

Март 13-те Москвага Москваның ажылчы чоннарының Кореяда болгаш Кыдатта америк империалистерниң бактериологтуг чепсекти ажыглап турарынга удурланган ниити хоорай митингизи болуп эрткен. Москвачылар боттарының киленнээн үнүн тайбың күзээн миллион-миллион демиселчилерниң үнүнге катыштырып, АКШ-тың чазааның чаа, эн аар кем-буруулуг үүлгедиишкиннеринге Кореяның Улус-демократтыг Республиказының болгаш Кыдат Улус Республиканың чазактарының удурланып турарын чаңгыс эп-сеткилдиг деткээннер.

Тайбың камгалаарының Совет комитединиң даргазының оралакчызы — академик Греков митингини ажыткан.

— Кореяның фронтуларынче болгаш тыылынче, Кыдаттың Соңгу-Чөөн-чүк кезээниң девискээрлеринче бактериологтуг бомбаларны октап турар америк империалистерниң база бир чаа, эн-не араатанзыг үүлгедиишкииниң дугайын чырык өртемчейниң бүгү-ле кезектеринде миллион-миллион кижилер киленнээшкин-биле дыңнап, билгеннер.

Ол хамаан чок гитлержи эжелекчилер безин бактериологтуг чепсекти ажыглаарын дитикпээннер. А бо хүн болза, америк интервентилер төөгүде көстүп көрбээн араатанзыг чорукту кылып турар—деп ол чугаалаан.

Бүгү делегейниң улустары, бүгү чурттарда ак-сеткилдиг-ле кижилер болза, алдар чок чепсекти ажыглап, дайынның бактериялыг чепсээн хереглеп турар шериг кем-буруулугларынга удур боттарының үнүн көдүрер ужурлуг.

Бактериологтуг дайынның болгаш кижилерни массалыы-биле узуткаарының өске-даа чепсектериниң айылындан кижи төрелгетенни камгалап алыр дээш Тайбының Бүгү-делегей Чөвүлели эргежок чугула хемчегларни алыр дээрзинге бистер бүзүрээр бис—деп академик Греков чугаалаан.

Митингиге эртемдээннер, ажылчыннар, культураның деятельдери чүве чугаалааннар. Холдарын дыка хөй муң хереэженнерниң болгаш ургларның, кырганнарның ханы-биле борап алган америк империалистерге олар киленнеп, совет улустуң сеткил-сагыжын болгаш бодалын олар илереткеннер.

Бактериологтуг чепсекти белеткеп, ажыглааны дээш буруудатырып турган япон шериг-албанныгларының хереэниң талазы-биле Хабаровскиге болуп турган сүд чорудуушкунунуң дугайын ССРЭ-ниң медицина эртемнериниң Академиязының вице-президентизи Жуков-Вережников сактып чугаалаан.

Совет эртемдээннер болза, америк империалистерниң кем-буруулуг үүлгедиишкиннеринге киленнеп турар удурланыышкынын илередип турарлар. Совет эртемдээннер тайбының күжү болза, дайынның күжүдөн дыка артык күчү-шыдалдыг дээрзинге быжыы-биле бүзүреп турарлар—деп оратор чугаалаан.

«Красный пролетарий» заводтуң улуг мастери Белов чүве чугаалаан Ооң чугаалааны:

— Тайбынга удур, сагыш-сеткилге удур, бүгү кижи төрелгетенге удур кем-буруулуг үүлгедигни кылып турар америк өлүрүкчүлерни мен, совет ажылчын буруудадып тур мен. Бүгү-делегейниң чамдык хоойлуларын үрээн, Трумэнге баштаткан америк авантюристерни мен буруудадып тур мен. Бо бүгү үүлгедиишкиннерниң боттандырыкчылары америк империалистерни мен буруудадып тур мен. Делегейниң бүгү-ле улустары— французтар, немецтер болгаш англичаннар, американнар, голландылар, шведтер болгаш индустар, японнар—бистиң черниң аксеткилдиг-ле кижилери шупту ол чорукка удурланганының үнүн көдүрүп үндүрер болгаш өлүрүкчүлерниң бөлүглениишкинин, кем-буруулугларның бөлүглениишкинин бужар баык адагашка чыпшыр кадаарлар.

— Бактериологтуг дайынны кывысканының харыысалгазын америк империалистер-биле оларның кем-буруулуг үүлгедиишкиннериниң дузалакчылары—америк «эртемдээннер» бир дөмей чүктээрлер—деп «Улустар аразынга тайбыңны быжыглаары» дээш деп бүгү делегей талазы-биле Сталинчы шаңналдар тыпсырының комитединиң даргазы, академик Дмитрий Скобельцын чугаалаан. Амыдырал дугайында биология эртемин олар—өлүмнүң эртеминче хуулдурганнар. Совет эртемдээннер бүгү-ле буруңгаар депшилгелиг кижи төрелгетен-биле кады кижи дүрзүзүн оскунуп, бүгү делегейниң улустарынга айыылдыг чорукту таварыштырар деп турар америк каннибалдарның араатанзыг үүлгедиишкиннеринге удурланып турарлар—деп ол чугаалаан.

Чогаалчы Илья Эренбург тодаргай чугаазын кылган:

— Бистер, тайбың Москваның хамаатылары—бактериологтуг дайынны озалдадыышкын чокка соксаткаш, араатаннарны шиидерин негеп тур бис. Бистер эжелекчилерниң туразында аажылаашкынынга, Азияның хостуг улустарын чагырып алыр дээш оларның кылган араатанзыг үүлгедиишкииниге киленнээн болганывыста бистер ону негеп турар-дыр бис, чүге дээрге, бистер Пастерни хүндүлээр болгаш аарыгларны нептередип турар меге-эртемдээннерни көөр хөңнүвүс чок болганывыста ону негеп тур бис,чүге дээрге, бүгү-ле диптерниң болгаш бүгү-ле чурттарның кижилерин база бир чаа айыылдыг когараашкындан хостаарын күзеп турар бис. Бистер америк улуска удурланмайын турар бис, бистер тифке удур, холерага удур, чумага удур болгаш тифти, холераны, чуманы нептередип турарларга удур бис. Бистер эн-не улуг үнелиг чүүлдү—кижиниң амыдыралын камгалап турар бис.

Индир кырында—«Трехгорная мануфактура» комбинаттың пөс-таанын вычызы Зинаида Меньшикова. Гитлержи фашистерден-даа артык кадыг-дошкун болгаш араатанзыг дайзының күжүнүң эвес, а кошкааның дугайын америк агрессорларның бактериологтуг чепсекти ажыглаан чоруу көргүзүп турар дээрзин ол бодунуң саналынга айыткан. Бистер, «Трехгорная мануфактураның» эр, херээжен ажылчыннары, инженер-техниктиг ажылдакчылары болгаш албан-хаакчыттары хөй миллион совет улус ышкаш бистер база-ла кижи дүрзүзүн оскунган араатаннарның кем-буруулуг үүлгедиишкиннеринге шиитпирлии-биле удурланып турар бис.

Бактериологтуг чепсекти ажыглап тургаш, кижилерни массалыы-биле узуткаарын соксадыры-биле эргежок чугула хемчеглерни озалдадыышкын чокка алырын Тайбының Бүгү-делегей Чөвүлелинден дилээрин бистиң комбинаттың бүгү коллективи менээ дааскан—деп ол чугаалаан.

Тайбың камгалаарының Совет комитединиң кежигүнү Николай—митрополит Коломенский болгаш Крутицкий мынча деп чугаалаан:

— Боттарын христианнар деп адатынып, «христиан сайзыралын камгалаар» деп алгаш, Кореяда бактериологтуг дайынны кыпсып үндүрген кижилер болза, христиан номналын сүзүглээн кижи бүрүзүнге бужарталдыг болуп турар. Олар — христианнар эвес-тир! Олар кижилер-даа эвес: оларда арын нүүр-даа, кижизиг үндезин-даа, боттарының үүлгеткен каржы араатанзыг чоруктарының харыысалгазын угаап-билириниң медерели-даа чок.

Ол ышкаш төөгүчү, ССРЭ-ниң эртемнер Академиязының корреспондент-кежигүнү Панкратова, эмчи Лебедева, ССРЭ-ниң Улустуң артизи Царев, профессор-юрист Коровин, чогаалчы Полевой митингиге чүве чугаалааннар. Америк фашистер болза, бүгү делегейни ээлеп, чагырарынче чүткүлдеринге боттарының араатанзыг болгаш кижизиг арын-нүүр чогунуң талазы-биле Гитлерни-даа ажып турарлар дээрзиниң дугайында олар чугаалааннар.

— Бактериологтуг чепсекти тургузарының эгелекчилерин, ону кылып үндүрерин боттандырып турарларны судка бээрин бистер негеп тур бис — деп Лебедева чугаалаан.

— Бактериологтуг дайынның кем-буруулуг чепсээн ажыглап турар АКШ-тың чазааның болгаш америк шериг албанныгларның чүктээр харыысалгазының дугайында кыдат чазактың болгаш соңгукорей чазааның чоокта чаа медеглели болза, бүгү кижи төрелгетенниң арын-нүүрүнүң ёзулуг үнү, бүгү делегейниң улустарының үнү — деп профессор Коровин чугаалаан.

Митингиниң киржикчилери Совет Эвилелиниң найсылалының бүгү ажылчы чоннарның мурнундан америк агрессорларның араатанзыг үүлгедиишкининге удурланып турарын илереткен шиитпирни хүлээп алганнар.

Москваның ажылчы чоннарының бүгү хоорай митингизиниң РЕЗОЛЮЦИЯЗЫ

Бистер — хөй-ниити организацияларының төлээлекчилери, ажылчыннар, албан-хаакчыттар, эртемнин, литератураның болгаш уранчүүлдүң ажылдакчылары тайбың камгалаарының Совет комитединиң кыйгырыы-биле—Москваның ажылчы чоннарының мурнундан америк империалистерниң араатанзыг кем-буруулуг үүлгедиишкининге — Кореяда болгаш Соңгу-чөөн Кыдатта бактериологтуг чепсекти ажыглап турарынга шиитпирлии-биле удурланып турарын илередир дээш митингиге чыглып келдивис.

Кореяда болгаш Соңгу-чөөн Кыдатта бактериологтуг чепсекти америк интервентилерниң ажыглаанының дугайында Кореяның Улус-Демократтыг Республиказының даштыкы херектер министри Пак Хен Енниң болгаш Кыдат Улус Республиканың даштыкы херектер министри Чжоу Энь-лайның парлалгада бижитинген медеглелдери болза, америк агрессорларның ол кем-буруулуг чоруунга бүгү делегейниң улустарының ханызы-биле киленнээшкинин болдурган.

Америк агрессорлар болза, Катышкан Нацияларның Организациязының тугу-биле чажыртынып алгаш, Кореяның болгаш Кыдат улус Республиканың тайбың чурттакчыларынга удур бактериологтуг чепсекти ажыглап, Кореяның болгаш Соңгу-чөөн Кыдаттың хоорайларының болгаш суурларының кырынче боттарының ужар-хемелери-биле чуманың, холераның, тифтиң болгаш өске-даа халдавырлыг аарыгларның микробтарын чашканнап турарлар.

Төөгүнүң амдыгаа чедир көрбейн келгени, гитлержи араатаннарның безин ажыглаар деп шиитпирлевейн турганы, кижи төрелгетенге удур кем-буруулуг шак ындыг үүлгедиишкинге делегейниң ак-сеткилдиг кижилери шупту киленнеп турар.

Бактериологтуг чепсекти — кижилерни массалыы-биле узуткаарының чепсээн ажыглаарын болдурбазының дугайында бүгү-делегей дугуржулгаларының үрегдекчилери деп чүвени америк интервентилер бүгү чурттарның улустарының мурнунга боттарын көргүскеннер.

Оларның ындыг араатанзыг үүлгедиишкиннери болза, Азияның болгаш Европаның чурттарынга өлүмнүг аарыгларның нептерээшкинин болдурары-биле айыылдыг болуп-турар. Кижи көөр хөңнү чок араатаннарның кижи төрелгетенниң ниити сагыш-сеткилиниң бөдүүн дүрүмнерин үреп турар кижизиг эвес болгаш черликсиг кем-буруулуг үүлгедиишкиннери-биле улустарның арын-нүүрү эптешпес-даа.

Тайбың талалакчыларының Ийиги Бүгү-делегей конгрези болза, 1950 чылда бүгү чурттарның улустарының тура-соруун илеретпишаан, атомнуг, бактериологтуг, химиялыг болгаш кижилерни массалыы-биле узуткаарының өскедаа чепсектериниң шупту хевирлерин чугаа чокка хоруурун негээн. Улустарның ол үнүн америк империалистер тоовааннар.

Америк империалистерниң ол кажан-даа дыңналып көрбээн кем-буруулуг чоруктары совет кижилерниң ханы киленнээшкинин болдурган. Чуманың, холераның болгаш өскедаа халдавырлыг аарыгларны нептередип тургаш, корей улустуң хосталга болгаш хамаарышпас чорук дээш демиселге тура-соруун сыгар дээш боттарының кылып турар ораалдажыышкыны-биле америк эжелекчилер бүгү-ниитиниң кыжаныышкынын болгаш көөр хөңнү чок чоруун болдуруп турар. Хосталгага ынакшылдыг кижи төрелгетен шуптузу корей улустуң талазында! Корей улус-биле бодунуң акы-дуңмалышкы ёзу-биле катыжып турарын совет кижилер тайбыңга ынакшылдыг улустар-биле кады илередип турар.

Америк агрессорларның араатанзыг чоруунга боттарының киленнээшкиниг удурланыышкынын илередип, бүгү кижи төрелгетеннин эрге-ажыктарын ёзугаар бактериологтуг чепсекти ажыглаарын болдурбазынче бүгү чурттарның улустарын кыйгырып турар, тайбың камгалалының болгаш америк агрессия-биле демиселдиң Кыдат комитединиң даргазы Го Мо-жонуң медеглелин болгаш Тайбының Бүгү-делегей Чөвүлелиниң даргазы Фредерик Жолио-Кюринин кыйгырыын Москваның ажылчы чоннары бүгү совет улус ышкаш база-ла деткип турар.

Бактериологтуг дайынның кыжаныындан кижи төрелгетенни камгалаар дээш эргежок чугула хемчеглерни Тайбының Бүгү-делегей Чөвүлели алыр дээрзинге идегээр бис.

Делегейниң улустары болза, боттарының серемчилелин күштелдирип, делегейниң чаа дайынының кыпсыкчыларының чимзениишкиннерин сойгалап илередип, бүгү делегейге тайбың дээш демиселди ам-даа калбарттыр ужурлуг.

Бистиң улуг Төрээн чуртувустуң тайбың дээш демиселчилериниң авангардында чоруп турары-биле бистер чоргаарланыр бис. Москваның ажылчы чоннары бистиң Ада-чуртувустуң — бүгү делегейде тайбының чөлеңгижиниң күчү-шыдалын быжыглаары дээш бүгү совет улус-биле кады моон соңгаар-даа хол салбайн ажылдаарлар.

ССРЭ-ниң тайбыңга ынакшылдыг даштыкы политиказы делгерезин!

Тайбыныың улуг тук тудукчузу — бистиң баштынчывыс болгаш башкывыс төреливис эш Сталин делгерезин!

(СӨТА).

Бөлгүм ажылы эки чоруп турар

Улуг-Хем районнуң Хендергеде чеди чыл школазының башкылары «ВКП(б) төөгүзүнүң Допчу курзун» өөреницириниң тускай бөлгүмүнде өөренип турар. Ол бөлгүмнүң пропагандизинде ук школаның башкызы комсомолчу Беляева ажылдап турар.

Аныяк башкы пропагандист бодунуң белик хүлээлгезин ак-сеткилдиг күүседип, эки ажылдап турар. Ооң темаларны айтып турары дыңнакчыларга билдингир болгаш солуп болуп турар. Ол чүгле программа ёзугаар кичээлдер чорудары-биле өйлежип турар эвес, а харын оон-биле чергелештир дыңнакчыларга бүгү делегейниң амыдыралында болуп турар чүүлдерни үргүлчү чугаалап берип турар.

Ол бөлгүмнүң дыңнакчылары эштер Дыртык-оол, Кокорева, Кудрявцева олар эки өөренип турар. Ынчангаш ук бөлгүмнүң ажылы эки болгаш бедик идейлиг деңнелде чоруп турар.

М. МӨГЕ.

Колхозтуң экономиказын улам хөгжүдери дээш

Танды районда Калинин аттыг көдээ ажыл-агый артелиниң ниити хуралы патриотчу көдүрлүүшкүннүг эрткен. Ол хуралга колхозчулар колхозту организас, ажыл-агый талазы-биле улам быжыглаар дээш социалистиг хүлээлгелерни чугаалажып, ону хүлээп алган.

Колхозчуларның хүлээп алган социалистиг хүлээлгезинде чугаалап турары болза, бүдүрүлгеге мурнакчы агрономия эртеминиң чедишкиннерин болгаш эң эки тараажыларның мурнакчы дуржулгазын ажылдап, ону шингээдип ап тургаш, колхозтуң тарылга шөлүн эрткен чылга деннээрге оон 40 гектар улгатырар. Тараа культураларының часкы тарылгазын тос ажыл хүнүнде бедик агротехниктиг деннелге эрттирер. 150 гектар черниң гектар бүрүзүнден-не 20—20 центнер дүжүттү, арткан шөлдүн гектар бүрүзүнден-не 16 центнер дүжүттү алыр.

Тараның чайгы ажаалгазын эки чорудуп, суггартынар черде бүгү тараа культураларының 2—3 удаа суггарылгазын чорудар. Тараа культураларының ажаап алышкынын 25 ажыл хүннериинде чидириг чок ажаап алыр. Сентябрь 15-ке чедир тараа дужаар планны күүседир болгаш МТС-тиң ажылы дээш натура төлевириниң талазы-биле санажылганы үзе күүседир.

Чылгы малдың баш санын өстүреринiң күрүне планын 100 хуу күүседир. Колхозтуң чылгычызы эш Загайченко төрүтүнген кулуннарны четче ап, бүрүн доруктурар болгаш ооң уксаазын экижидер деп хүлээлгени алган.

Мыйыстыг бода малдың баш санын өстүреринiң күрүне планын 110 хуу күүседир. Төрүүр 100 инектен 95-тен эвээш эвес бызааны алыр, ооң алды ай дургузунда өзүлдезинге чедир дүн-хүнде ортумак деңзизин 600 — 600 грамм чедирерин чедип алыр. Бызаа ажаакчызы А. Крайнова бызааның дүн-хүнде ортумак деңзизин 700 грамм чедирер деп хүлээнген.

Саар инек бүрүзүнден-не 1200 литр сүттү саап алыр планны күүседир. Саанчы А. Крамаренко бодунда быжыглатынган саар инек бүрүзүнден-не 1300 литр сүттү саап алыр деп хүлээнген.

Хой, өшкүнүң баш санын өстүреринiң планын 120 хуу күүседир. Төрүүр 100 хой, өшкүден 110 хураганны болгаш анайны ап, бүрүн доруктурар.

Хаванның баш санын өстүреринiң планын 150 хуу күүседир, ынчангаш төрүүр хаван бүрүзүнден-не 15 хаван оолдарын ап, ону доруктурар. Хаван ажаакчызы Мельникова пландан ажыр 120 хаван оолдарын доруктурар деп хүлээлгени алган.

Калинин аттыг көдээ ажыл-агый артели күрүнеге дүк дужаар планны июнь 1-де 100 хуу күүседирин болгаш күрүнеге эьт дужаар планын июль 15-те долдур күүседир деп хүлээнген.

Көдээ ажыл-агый артелиниң кежигүннери эрткен чылга деңзизинге 1952 чылда ниитиниң малынга бөдүүн чем үүлү белеткээрин ийи дапкыр ажырар, шыктыг болгаш концентрастаан чемниң хереглелин долузу-биле күүседир деп хүлээлгени алган. Мал чемин белеткээрин август 5-те доозар деп шиитпирлээн.

Артельдиң тудугжулары бо чылын 3 чурттарга бажыннарын, 1.250 тонна ишкирлиг тараа кургадыр черни тудуп тургузарын хүлээнген. Колхоз ында тудуг материалдарын: дашты, саманны, туйбуну калбаабиле ажыглаар деп турар. Оон аңгыда уруглар яслизин организастап тургузары база көрдүнген.

Калинин аттыг көдээ ажыл-агый артелиниң кежигүннери мындыг хүлээлгени бодунга алгаш, «Сталинчы орук» колхозту социалистиг чарышка кыйгырган.

С. ТУШКОВ.

Хөндергейде бижик бөлгүмүнүң ажылы

Чөөн-Хемчик районнуң Хөндергей сумузунуң девискээринде бижик билбес чорукту узуткаарының ажылы чедишкинниг боттанып турар. Чаш-Терек эге школаның чоок-кавызында чурттап турар бижик билбес, биче билир бүгү колхозчуларны бижик өредилгезинде шуптузун хаара туткан.

Бижик билбестерниң бөлгүмүн 3 бөлүк кылдыр, биче билирлерниң бөлгүмүн 2 бөлүк кылдыр организастаан болгаш ында 72 эр, хереэжен колхозчулар өөренип турарлар. Оларның кичээлдери неделяда 2 катап эрттип турар.

Бөлгүмнерниң өөреникчилери бөлгүмнүң ажылдаар хүннеринде медээ болуру билек-ле ханы сонуургал-биле кээп, идепкейлиг өөренип турар. Өөреникчилерниң иштинде Кошкар-оол, Сенди, Билзиймаа, Долгар-Сүрүн, Долуш, Докпанас, Бүрүкей, Бегзикей, Даваа, Мижит олар чүгле «4», «5» демдектерлиг өөренип турарлар. Ооң-биле чергелештир, чамдык Кижей, Борбаан, Билчеймаа, Казый-оол дээн ышкаш өөреникчилер хөй-хөй кичээл шагы үзүп багай өөренип турарын база демдеглезе чогуур.

Бөлгүмнерниң культармейжилеринде школа башкылары Доржу, Ыкаа, Седий-оол олар ак-сеткилдиг, кызымак ажылдап, кичээлдерге белеткелдиг кээп, өөреникчилерге быжыг билигни шингээтирип турарлар.

Бөлгүмнерниң башкылары болгаш өөреникчилери май 1-ниң байырлалынга чедир чогуур программазын доозуп, шылгалдага бедик түннелдиг ужуражыр дээш онза хынамчалыг белеткенип турарлар.

В. САНЧИ.

Хүлээлгезин күүседип турар

Кызылдың авторотазының коллективи эш Сталинга чоруткан чагаазынга алган социалистиг хүлээлгелерин улуг көдүрлүүшкүн-биле күүседип эгелээн.

Январь айда бүдүрүлге программазын тонна-километр талазы-биле 144 хуу, ооң иштинде тонна талазы-биле 133 хуу күүседкен. Февраль айның бүдүрүлге программазы базала ажыр күүсетинген. Тонна-километрниң планы 144,4 хуу, тонна талазы-биле план 131 хуу ийлкпе февраль планы он хонук эрте күүсетинген.

Авторотаның мурнакчы чолаачылары Юрий Зюзин февраль онаалгазын 199,1 хуу, Поминов 174 хуу, Шевченко 146 хуу, Волков 102 хуу кылдыр күүсеткилээннер. Чолаачылар Татарчук, Морозов, Ананьин, Карасёв олар база үстүнде шалыпчылардан калышпайн турарлар.

Септелге ажылдакчылары чолаачылардан дудак чок ажылдап турарлар, чижээлээрге, моторист Воронин нормазын 175 хуу, токарь Медведев 165 хуу, дарган Петеримов 210 хуу, чазаныкчылар Тимохин, Леонов 256—269 хуу күүсеткилээннер.

Коллективтиң ажылчыннары болгаш албан хаакчыттары, база инженер-техниктиг ажылдакчылары эш Сталинга чоруткан чагаага алган хүлээлгелерин күүседири дээш демиселди улуг көдүрлүүшкүн-биле уламчылап турарлар.

А. БАТАЛОВ.

—⊙—

Аныяк механизаторлар

Шагаан-Арыг МТС-тиң чанында механизаторлар школазы аныяк кадрларны удавас белеткеп үндүрер.

Аныяк механизаторларны МТС-тиң трактор бригадазының бригадири М. Назыты башкылап турар. Дыннакчылар тракторнуң ажылдаар механизмнерин болгаш бүгү кезектерин чазып, эптеп өөренип турарлар. Көдээ ажыл-агый машиналарын механик Балчыр-оол башкылап турар. Олар көдээ ажыл-агыйның янзы-бүрү машиналарын болгаш ажулда чепсек-хереклелдерин өөренип турар.

Аныяк механизаторлар чүгле көдээ ажыл-агый машиналарын өөренип турар эвес, харын политөөредилге-биле база чепсегленип турар.

С. БИЧЕ-ООЛ.

—⊙—

Колхозчу херээженнер

Өвүр районда «Совет Тываның 5 чыл ою» көдээ ажыл-агый артелиниң колхозчу херээженнери колхоз суурун сайзырадыр ажылга идепкейлиг киржип турар. Ол колхозтуң 16 колхозчу херээженнери ийи кезек кылдыр үстүп алгаш суурда ийи кудук казып турарлар. Бо ажылга эштер Севильбаа, Норжунмаа олар идепкейлиг киржип турар.

Т. ДОРЖУ.

Барыын-Хемчик райпозунуң отчёттуг хуралы

Районнуң хереглел кооперациязының 1951 чылда чоруткан ажылының дугайында отчёттуг илеткелди баштаар черниң даргазы эш Дондар кылган.

Районнуң хереглел кооперациязы отчёттуг үениң иштинде элээн ажылдарны кылганын, 1951 чылда бараан саарылгазының чыл планын 108 хуу күүсеткенин болгаш садыг четкилери эрткен чылдагызынга бодаарга оон дээре ажылдап турар апарганнар деп эш Дондар бодунуң илеткелинге демдеглээн.

Садыг ажылдакчыларының иштинде эштер Бигбаева, Даваа, Самбуу олар үлегерлиг ажылдап, бараан саарылгазының планын күүседиринге болгаш өске-даа ажылдарны күүседип алырынга боттарының үлүүн киргилээннер.

Районнуң хереглел кооперациязының ажылында дыка улуг четпестер бар болуп турарын хуралдың киржикчилери боттарының саналдарынга илередип шүгүмчүлевишаан, ону экижидериниң аргаларын айтып тургулааннар.

Райпонуң баштаар чери кадрларбиле ажылды четпес тургусканындан садыгның чамдык ажылдакчыларының талазындан кооперацияның акша-хөреңгизин когарал-самчылдарга таварыштырар үүлдер эвээш эвес болуп турар.

Хереглел кооперациязының ажылында улуг четпестерниң бирээзи болза, райпо белеткел планнарын үгле 81 хуу, ылаңгыя өлүк белеткелин 48 хуу, алгы-кеьш белеткээриниң планын 15 хуу күүсеткен.

Оон ыңай райпо баштаар черниң бухгалтериязы четпес ажылдап турганы илерээн. Райпонуң кол бухгалтери эш Попова самчыгдал кылырының оруунче боду-биле кирип, чамдык самчыгдал кылган кижилерни арыг кылдыр санап тургаа.

Үстүнде айыткан четпестерни узуткаарынче угланган, хереглел кооперациязының ажылын экижидер хемчеглерни айтып турар боттуг шиитпирни хуралга хүлээп алган.

К. ЭМЕР-САРЫГ.

Илерээн четпестерни узуткаар

«ҮТКШ-ның 25 чыл ою» совхозта ажылчын кооперациязының отчёт-соңгулдалыг хуралы болуп эрткен. Баштаар черниң илеткелин дыннаап, хуралдың киржикчилери ажылчын кооперациязының ажылында улуг четпестер барын илередип шүгүмчүлээннер. Бараан саарылгазының планы 135 хуу күүсетинзе-даа, ол күүселде бараанның ассортиментилериниң аайы-биле эвес, чүгле дүрген сатынар барааннар талазы-биле болган. Ылаңгыя хөй-ниитиниң чемненилгезинден кирер кылдыр көрдүнген орулга ыракта чедир күүсетинмээн.

Кооперацияның кадрлар-биле ажылында база улуг четпестер бар. 1951 чылда кооперация даргазындан үш кижи халашкан. Олар хамаарышкан ажылын четпес удуртуп, арагалаар, ажыл-шагы үзер чергелиг үүлдерни кылып тургулааннар. Кадрлар-биле ажылдың кошкак тургустунганының хараазы-биле кооперацияның хөреңгизин самчыгдап төтчеглээр үүлдер бар болуп турар. Чижээлээрге, садыгжы Жарова 19 муң рубльди самчыгдааш, шүүгү талазы-биле харыысалганы хүлээген, ол ышкаш садыгжы Козина дөрт муң рубльди самчыгдаан, ол кижи база-ла шиитирген.

Хөй ниити чемненилгезинде база улуг четпестер бар. Чемнерни шынарлыг белеткевес, чемненикчилерге каржы доңгун болур чоруктар барын, совет садыгның чурумун хажыдып турар чоруктарның бар болуп турарын хуралдың киржикчилери буруу-шаап шүгүмчүлээннер.

Садыг ажылын экижидер хемчеглерниң болгаш отчёт-соңгулдалыг хуралга илерээн четпестерни узуткаар хемчеглериниң дугайында шиитпирни хүлээп алган.

В. БҮДҮГЕ.

Чонга хүндүткелдиг фельдшер

Эмчи кижиниң массага хүндүткелдиг болуру ооң чонга эптигээлдээнден, ажылчы чоннуң кадык камгалалының херээ дээш ак-сеткилдиг кызымак ажылындан бүрүн хамааржыр.

Танды районнуң Кара-Булуң суурда эмнелге пунктузунуң эргелекчизи фельдшер Иван Михайлович Аскирика ол шынарларны бодунда шингээдип шыдааны-биле, чурттакчы чоннуң изиг ынакшылы, ханы идегели-биле дуй бүргеткен. Чүл дизе, эш Аскирика Доора-Хадында Калинин аттыг, Алаакта Ленин аттыг, Кара-Булунда Сталинчы орук»—бо үш колхозтуң колхозчуларын болгаш ол суурларда школа өөреникчилерин эмнелге дузаламчызы-биле эки хандырып турар.

Эрткен чылын янзы-бүрү тарыгларга удур тарылганы өй-шаанда кылган. Ажылчы чоннуң ортузунга совет медицинаның ужур-дузазынга хамаарышкан лекция, беседаларны хөйү-биле чорудуп, чалалгаларга дүне, хүндүс чок барып, аарыг улуска чогумчалыг дузаламчыларны көргүзүп турар. Ылаңгыя эрткен 1951 чылда Ленин аттыг колхозка 36 удаа чалалгага кээп, янзы-бүрү темалыг 28 лекция, беседаларны кылган.

Т. ТАЖЫ-САМБУУ.

Малдың чаш төлүн бүрүн доруктуруп турар

Областың колхозтарының малчыннары бодунуң хүлээлгезин кызымак күүседип, ниитиниң малының баш санын өстүреринге салыышкынны киирип турар. Ол болза, малдың чаш төлүн бүрүн ап, ону четче доруктуруп турары болур.

Кыштың соок үезинде малдың ажаалдазын чогуур негелдезинге чедир хандырып, малдың чаш төлүн бүрүн ап турар колхозчу малчыннарның дугайын көдээ бижикчилер бижип турар.

Бай-Тайга районда Сталин аттыг колхозтуң хойжузу эш Балдыстың малдаан хоюнуң оолдаашкыны эгелээн. Дуржулгалыг хойжу бодунуң хүлээлгелиг ажылын кызымак күүседип, төрээн 55 хойдан 56 хураганны ап, ону семис шыырак кылдыр ажаап турар.

Дуржулгалыг хойжу эш Балдыс бо чылын төрүтүнер хураган бүрүзүн чидириг чок доруктурар, колхозтуң хой малының баш санын өстүреринiң планынга улуг салыышкынны киирер деп бижыг шиитпирлиг ажылдап турар деп көдээ бижикчи эш С. Дегир бижип турар.

Өвүр районда «Кызыл тук» колхозта колхозчу хойжу эш Санчай-оолдун ажаап турар хоюндан бо чылын 260 баш хой төрүүр. Ол хойнуң оолдаашкыны түлүктеп эгелээн. Ам бо хүннерде төрүтүнген 96 хураганнарны хойжу бүрүн ап, доруктуруп турар Ол-ла колхозтуң инек мал кадарчызы эш Очур төрүтүнген 49 бызааларны доруктуруп турар деп көдээ бижикчи эш М. Чулдум бижээн.

Улуг-Хем районда «Кызыл тук» колхозтуң хойжулары эштер Суваңоол база Дептениң кадарган хой, өшкүзүнден төрүтүнген чаш анай, хураганнар бүрүн алдынган. Ол ийи малчыннар малдың чаш төлүн бүрүн ап, доруктурар деп аразында социалистиг чарышты салган кызымак ажылдап турар.

Ол-ла колхозтуң инек малын ажаап турар эш Санчы-Мидип чоокку хүннерге чедир төрүтүнген 7 бызааларны эки доруктуруп турар деп көдээ бижикчи С. Чанзан бижип турар.

—⊙—

Хойжунуң дуржулгазы

Бай-Тайга районнуң Хөл сумузунда Сталин аттыг колхозтуң хойжузу коммунист эш Салчак Чыдым ниитиниң хой малын 1950 чылдан бээр ажаап турар. Эң баштай ол 115 хойну хүлээп алган.

Колхоз баштаар чериниң болгаш колхоз кежигүннериниң идегелин күүседири-биле хойжу кызымак ажылдап келген. Ооң түннелинде малдың чаш төлүн болгаш улуг хойларны семис кылдыр ажаап турар.

Дуржулгалыг хойжу чылдың кайы-даа үезинде малдың ажаалгазын эң эки таарыштырып турар. Эң ылаңгыя кышкы үеде малдың тураа кажаазын чылыг, кургаг тургузарынче улуг кичээнгейни салып, хойларга дус, кужур үүлүн эки таарыштыр берип турар.

Эш Чыдым хойнуң уксаазын экижидеринче база улуг кичээнгейни салган. Ооң түннелинде амгы үеде төрүтүнген хураганнарның чартык кезии каракуль болуп турар.

Хойжунуң кадарып турар хоюндан бо чылын 183 хой төрүүр. Ам бо хүннерде оон 96 хураганнарны ап, доруктуруп турар. Дуржулгалыг хойжу бо чылын малдың эдержилгезин таарыштырып чоруткаш, 92 хойнуң ийи удаа төрүүр чоруун чедип елыр деп хүлээлгени алган кызымак ажылдап турар.

Колхоз баштаар чери хойжу эш Чыдымның хүлээлгезин эки күүседип шыдаарынга бүзүреп, эки малчынга санап турар.

М. СУВАК.

Кызымак малчын

Чөөн-Хемчик районда улгатыр катышкан «Кызыл тараачын» колхозтуң шээр малы кидин-не төрүп турар.

Колхозтуң мурнакчы хойжузу Биченней төрээн 99 хоюндан 99 хураганнарны алган.

Эш Биченней артельдиң 1952 чылда мал өстүрер планының күүселдези дээш, чаш малларны бүрүн өстүрүп алыр дээш чүткүлдүг ажылдап турар.

А. АКАРА.

Көдээниң кино ажылдакчыларынга удуртулганы күштелдирер

Районнарда кино салбырларының ажылынче удуртулганы улам чоокшуладыр, чурттакчы чоннуң ортузунда кино көргүзүүнүң шынарын экижидер, идеялыг деннелин бедидер, практиктиг дузаламчыны күштелдирер сорулга-биле эрткен чылдың октябрьда-ла, областың беш районнарынга кинофикацияның район килдистерин организастаан турган.

Организастап тургусканындан бээр элээн үр үе эрткен болзажок, оларның иштинден Улуг-Хем, Чөөн-Хемчик районнарның кинофикация килдистери кино четкилериниң ажылын экижидер талазы-биле чамдык чедишкиннерни чедип алган боордан өске, Каа-Хем, Танды, ылаңгыя Барыын-Хемчик районнарның кинофикация килдистери боттарының ажылын мынчага эмгелей тургузуп шыдаваан.

Ол чорук, кинофикацияның область эргелелиниң талазындан райсн килдистерин организастап турар үеде оларның ажылынга чангыс-аай шын угланыышкынны берип шыдаваанындан, кадрларның (ол килдистериниң начальниктериниң, бухгалтерлериниң) шилип алыышкынынга эки бодамчалыг болбаанындан, оларны эки белеткевээнинден болдунган.

Кинофикацияның район килдистеринге эт-хөреңгилерниң шилчидиишкини үр үеде узамдыгып, кино көргүзүүнүн чугула-чугула материалдарын чогуур өйүнде хүлээдип бербейн, ол килдистерни ажылчы чоннар депутаттарының район Советтериниң күүскомнарының шуут удуртулгазынга шилчидер чорук узамдыгып келгени-биле демги килдистерниң бот-тускайлаң чогаадыкчы ажылынга улуг шаптык таварышкан.

Ынчалза-даа, партия райкомнарының, райкүүскомнарның талазындан чурттакчы чоннуң ортузунга идеологтуг ажылдың чугула участогун удуртса чогуур, кино көргүзүүнүн чаа организастатынган ол албан черлеринче сагыш салбайн барганын база демдеглээр херек.

Шынында, мурнунда үгле киномеханиктер ийикпе кинофикацияның кудуку ажылдакчылары чорааш, удуртур ажылга мырыкай чоокта чаа томуйлаткан, үстүнде килдистерниң начальниктери практиктиг дузаламчыны, ажылга шын угланыышкынны улуу-биле хереглеп турар дээрзи маргылдаажок. Оон ынай, кинофикацияның Каа-Хемде район килдизинден өскези, мынчага чедир-ле ажылдаар оран-бажыңбиле хандыртынмаанындан хамык өртек-үнелиг материалдар болгаш чугула документилер оларның начальниктериниң, бухгалтерлериниң олурар бажыннарында шыгжатынып турар.

Кино салбырларның ажылын экижидер хемчеглер дугайында айтырыгны райкүүскомнар эрткен үениң дургузунда боттарының хуралдарынга чангыс-даа катап чугаалажып көрбээн болгаш, а партия райкомнары көдээ кинсмеханиктерниң база мотористерниң политиктиг билиин бедидеринче мырынай-ла сагыш салбайн, партия чырыдыышкынының кандыг-даа хевиринге оларны хаара тутпайн, кинофикация килдистериниң чанында партия төөгүзүн өөренир бөлгүмнерге пропагандистерни быжыглавайн келген.

Кино чуруктарны көргүзүп турар үеде көрүкчүлерниң ортузунга тайылбыр-массалыг хемчеглерни сргнизастап чорудар талазы-биле ажылга областың комсомол организациязы хамыктың четпес киржип турар. Кино көргүзүүн чорудуп турар чурттакчылыг черлерге хөй-ниитиниң киноорганизаторларын тускайлап үскүлээр дугайында ВЛКСМ обкомунуң бюрозу чыл бурунгаар шиитпир үндүрүп, тус-тус райкомнарга дааскан турбуже, комсомолдуң Барыын-Хемчик райкомундан өскези сл шиитпирни күүсетпээн.

«Кино дээрге, биске бүгү-ле уранчүүлдерниң эң чугулазы», «Кино Совет эрге-чагырганың холунга турда, үнелеп четпес улуг күш болур» —деп кайгамчык күштүү-биле демдеглевишаан, бистиң партиявыстың болгаш Совет күрүневистиң генийлиг баштыңчылары В. И. Ленин биле И. В. Сталин уран-чүүлдүң бүгү хевирлериниң эң чугулазы болгаш массалыг хевири совет кино чогаалды улуу-биле үнелеп келгеннер.

Областың кино четкизи ам тергиин чергениң техниказы, транспорттуң автомашиналары болгаш чечен чогаал база эртем-шинчилел кино-чуруктарының четчир санныг фондузубиле хандыртынган. Чүгле ам негетинер чүве болза, чурттакчы чонга кино көргүзүүнүн шынарын болгаш идеялыг деннелин үндезинибиле экижидип, областың бүгү-ле булуннарынга киносеанстарның көргүзүлгезин үзүктел чок чорудары болур.

Ол харыысалгалыг чугула ажылга кинофикацияның район килдистери шиитпирлиг рольду ойнаар ужурлуг. Мынчангаш партия, совет, хөй-ниити организацияларының идепкейлиг дузаламчызын албышаан тургаш, кинофикацияның район килдистериниң ажыл-чорудулгазын шыны-биле организастаар чорук, бүгү кино ажылдакчыларының амгы үеде хамыктың чугула сорулгазы ол. Аңаа хамаарыштыр, баштайгы эвлчегле көжер киноларның маршрут графиктерин катап эде көргеш, немелделерни кылбышаан, районнуң бүгү-ле чурттакчылыг черлерин, оларның ырак чоогу, чурттакчыларының эвээш, көвейи хамаан чокка, шупгузун ук графиктерге киирзе чогуур.

Белен чедип шыдатынмас, хайыы болгаш ырак чурттакчылыг черлерже онза кичээнгейни салып, оларга көргүзери-биле совет кино чуруктарның эң эки чогаалдарын шилип албышаан, киносеанстарның көргүзүүн эң дээре киномеханиктерге даңзыр херек.

Чер-черге киносеанстарның организастаашкынын үгле кино чуруктарның эреңгей көргүзүү-биле кызыгаарлап каап болбас. Көдээ интеллигенцияның болгаш агитаторларның дузазы-биле көрүкчүлерниң ортузунга беседаларны чорудуп, кино чуруктун темазын иштики амыдралга холбаштыр калбарты тайылбырлавышаан, тус-тус фильмнерниң ужур-утказын угаадып билиндирер ажылды нептередир херек.

Көдээниң киномеханиги аңаа культураның нептередикчизи, ооң пропагандизи болгаш агитатору болур үүве болганда, ооң политиктиг өзүлдези, коммунистиг кижизидилгезин партия, совет, хөй-ниити организацияларының кичээнгейиниң төвүнге салдынган турар ужурлуг. Киномеханиги чаа кадрларны белеткеп үндүрер чорук, кино четкизин калбартырынга база бир чугула ужур-дузалыг хемчеглериниң бирээзи. Районнарның комсомол комитеттери аңаа өөренге чогуур шыырак билиглиг, ажыл-ишчи кижилерни көдээ аныяктарның иштинден шилип тыпкылааш, кинофикацияның район килдистеринге сүмелезе чогуур.

Кинофикацияның район килдистери боттарының ажыл-чорудулгазынга улустуң сонуургалын болгаш сеткил ханыышкынын ажылдың үгле тергиин эки шынары-биле, көрүкчүлерниң негелдезинге сагыш човангыр эәлдек байдал-биле чедип ап болур дээрзин билбишаан, чурттакчы чоннуң дилег, сонуургалдарын долузу-биле хандырарынче угландыр бодунуң ажылын эде тургузар ужурлуг.

Киномеханиктер болгаш киноорганизаторлар киносеанстарны организастап тура, ажылчы чоннуң культурлуг дыштанылгазынга, бурунгаар депшилгезинге таарымчалыг бүгү байдалдарны хандырып тургузар ужурлуг. Назылан кыраннарны болгаш инвалидтерни көрүкчүлер залының эң эки олуттарынга олуртуп, билеттерни оларның бажыннарынга баш бурунгаар чедирип берип тургаш шак ындыг көрүкчүлериниң дугайында сагыш салыышкынны улгатырар херек.

Кинофикацияның район килдистериниң начальниктери көжер киноларбиле кады айда ийиден эвээш эвес катап көдээ черлерже үүүшкүннерни кылып, киносеанстарны организастаар, кино чуруктарының тайылбырын чорудар талазы-биле киномеханиктерге боттуг дузаны ыгавыла көргүзер хүлээлгелиг. Кинофикация ажылдакчылары боттарының хүн-бүрүдеги ажылын көдээниң культур-чырыдыышкын, комсомол, хөй-ниити организацияларындан хоорук эвес, а оларның-биле тудуш харылзаага боттандырза чогуур.

Кинофикацияның район килдистери районнарның партия, совет организацияларының оперативтиг удуртулгазы, изиг деткимчеза-биле, база кинофикацияның область эргелелиниң бүгү талалыг боттуг дузаламчызы-биле ажылдавышаан тургаш, ажылында бар четпестерни дүрген узуткап, чурттакчы чонга кино көргүзүлгезин үзүктелиишкин чок болдуруп, ооң идеялыг деннелин бедидип шыдаар дээрзинге чигзиниг турбас.

Н. ХАНАШЕВИЧ,
кинофикацияның область эргелелиниң начальниктиниң оралакчызы.

Кино—ырак сумуларда

Өвүр районда көжер кино механиги эш Чимит-Дамба онаашкан ажылынга ак-сеткилдиг эки ажылдап турар. Районнуң ырак сумулары Саглы, Чалааты, Солчур, Дус-Даг-же барып, чаа киноларны көргүскен.

Эң ылаңгыя Саглыда колхозчуларга болгаш өөреникчилерге «Макар Нечай», «Советская Хакассия», «На арене цирка», «Мусоргский» деп киноларны көргүскен. Моон соңгаардаа хөй-хөй солун киноларны эккеп көргүзерин механик аазап хүлээнген.

Т. САРЫГ-ООЛ.

Америк фашизм—бүгү делегей реакциязының төвү

АКШ-тың чагырыкчы бөлүктери буржуаз-демократтыг хосталгаларның артыышкыннарын херек кырынга үзуткаарын боттандырбышаан, ол үүлгедиглерин, «америк конституцияны», «американ амыдыралдың ёзу-чурумун» болгаш өске-даа ол чергелиг түүлдерни камгалаарының кыйгырыглары-биле шырыңмалатынып турарлар. АКШ-та амгы үеде туруп турар яизы-бүрү фашистиг болгаш фашиссырак организациялары боттарының херек кырында онаалгаларын болгаш ажыл-чорудулгаларын база-ла «американизмниң принциптерин», «чуртталганың америк укладтарын» камгалаарының дугайында чулчуруушкуннар-биле көжегелевишаан, боттарын «шынныг америк организациялар» деп адавышаан турар болгаш делегейниң ийиги дайынының сөөлүнде дыка-ла идепкейжи барганнар. АКШ-тың чагырыкчы бөлүктери чурттуң политиктиг амыдыралын фашисчидип, антикоммунистиг сүртедиишкиннерни тургузуп, депшилгелиг кижилерни өлүрүп, тудуп бажыннап турар чоруу улам-на күштелип турар.

Ол-ла бүгү үүлгедиглерниң хейаът киирикчилери болгаш организакчылары болза, чуртка фашистиг ёзу-чурумну чоорту тургузарынче, бүгү делегейге америк империализмнин тергиидээшкинин, өскээр чугаалаарга кандыг-даа кем-буруузу чок негрлерни фашистиг дуржоктарның араатанзыы-биле өлүрүп турары болур, ындыг чоруктарның саны чыл бүрүде-ле көвүдеп, массалыг характерже шилчээн. Сенатор Морзениң чугаазы-биле алырга, үүгле 1947 чылда безин 530 санныг өлүрүкчү хилинчектээшкиннер болгулаан. «Сөөлгү чылдарда кандыг-даа чылдагаан чокка негрлерни өлүрер чорукка таварыштырган чоруктарны кым тодаргай санап билир боор» — деп Американың күш-ажыл катыжыышкынының эвилели демдеглеп турар.

Өлүрүкчү хилинчектелгениң бир кескү чижээ бар. Миссисипи штадтың Косциюшко хоорайында үш ак дээрбечилер негр Томас Гарристиң бажыңынче чаза таварып кирип келгилээш, бажыннның ээзин оргазынче боолааш аар балыглаан, оон сөөлүнде үш бичии ургларын өлүргүлээн болгаш 14 харлыг улуг кызын балыглааннар. Полиция ындыг үелерде кажан кезээдегизи ышкаш, өлүрүүлүүлерге кезиде, көргүзер талазы-биле кандыг-даа хемчеглер албаан.

Политиктиг амыдыралды фашисчидириниң оруунче кирген америк эрге-чагыргалар болза, фашист өлүрүкчүлерге үүгле мооңдактаашкынны кылбайн турар эвес, харын оларны херек кырында өөртүп шаннап турарлар. Чамдык үелерде эрге-чагырганың төлөөлекчилери боттары безин фашистиг үүлгедиишкин кылырының киржикчилери болуп турарлар.

АКШ-та истеп-сүреринге болгаш бастып дорамчылаарынга таваржып турарлар үүгле 14 миллион негрлер эвес, англо-саксон уктуглар: мексиканнар, славяннар, итальяннар, еврейлер болгаш өске-даа кижилер болгулап турар. Араатанзыг аймак-сөөк ылгаарын кыпсыры, нацияларны бирээзи бирээзинче ыдалаары — бо дээрге, капиталистиг чурттарның чагырыкчы аңгыларының ажылчын аңгыны хемдип дарлавышаан, бодунуң тергиидээшкинин быжыглаары-биле кылып турар аргазы болур. АКШ-тың чагырыкчы бөлүктери негрлерни кадыг-дошкун аажылаар чоруктарны болгаш национал талазы-биле эвээш улустарны истеп-сүрер чорукту өөртүп шаннавышаан, оон-биле америк аныяк өскеннерге араатанзыг аажы-чаңны ала-чаягаар-ла берип, ону барыкла Гитлерниң немец аныяк өскеннер-биле аажылалы ышкаш кылдыр тургузуп турарлар. Ол болза, америк империализмниң кыпсып үндүрер деп турары агрессчи дайынның солдаттарын белеткээр талазы-биле программаның бир кезии болуп турар. Дайын сөөлүндеги чылдарда бодунуң үүлгедиишкиннерин күштелдирип турган «Христианский фронт» болгаш «дайынның католик ветераннары» дээш оон-даа өске АКШ-та шак ындыг фашистиг организациялар бар апаргылааннар.

Амгы үеде туруп турар АКШ-та фашистиг организацияларның ажыл-чорудулгазының онза үүлү болза, яизы-бүрү фашистиг болгаш реакциялыг бөлүктерни чаңгыс ийикпе элээн каш улуг-улуг организациялар кылдыр катыштырар деп оралдажып турары болур. Шак ындыг хөөннүң көстүүшкүү болза, 1950 чылда Нью-Иоркка АКШ-тың реакциялыг организацияларының конференциязын күрүне департаментизиниң болгаш «Америк легионнуң» идепкейи-биле чыылдырганы болур. Конференцияның сорулгазы болза, «антикоммунистиг фронтуну» чижээлээрге, камгалал министри турган Джонсон болгаш өскелер-даа. «Легионнуң» ужур-дүржок чоруун көргүзерде, ол бөлүктүң кежигүннери АКШ-тың алдарлыг политиктиг деятели болгаш ыраажызы Поль Робсонну Уолл-стриттиң даалгазы-биле эттеп-эриидээр дээн оралдажыышкыннарынга идепкейлиг киржип турганының фактызын чугаалаарга-ла четчир. Олар оон концерттин үзерин оралдажып, ону дыннап, аңаа байыр чедирер дээш келген кижилерже хулиган ёзунуң халдаашкынын эвилелдеп турганнар.

АКШ-та бодунуң ужур-дүржок чоруун күштүү-биле идепкейжиткен база бир фашистиг организация бар, — ол болза, Ку-Клукс-клан деп дерзин бөлүк болуп турар.

АКШ-тың Ку-Клукс-клан болгаш өске-даа фашистиг организациялары болза, америк монополиларның акша-мөңгүн талазы-биле деткимчезин албышаан, Америкада чурттап турар национал талазы-биле эвээш сөөк кижилерни, бир дугаар эәлчегде негрлерни араатанзыг ёзу-биле аажылаарынга делгеренгейи-биле ажыглатынып турарлар. Негрлерни араатанзыг ёзу-биле аажылаар чорук трумэннниг амгы Америкада хүн-бүрүнүң болуушкуну апарган. Эттеп-эриидээшкин, өскээр чугаалаарга кандыг-даа кем-буруузу чок негрлерни фашистиг дуржоктарның араатанзыы-биле өлүрүп турары болур, ындыг чоруктарның саны чыл бүрүде-ле көвүдеп, массалыг характерже шилчээн. Сенатор Морзениң чугаазы-биле алырга, үүгле 1947 чылда безин 530 санныг өлүрүкчү хилинчектээшкиннер болгулаан. «Сөөлгү чылдарда кандыг-даа чылдагаан чокка негрлерни өлүрер чорукка таварыштырган чоруктарны кым тодаргай санап билир боор» — деп Американың күш-ажыл катыжыышкынының эвилели демдеглеп турар.

Өлүрүкчү хилинчектелгениң бир кескү чижээ бар. Миссисипи штадтың Косциюшко хоорайында үш ак дээрбечилер негр Томас Гарристиң бажыңынче чаза таварып кирип келгилээш, бажыннның ээзин оргазынче боолааш аар балыглаан, оон сөөлүнде үш бичии ургларын өлүргүлээн болгаш 14 харлыг улуг кызын балыглааннар. Полиция ындыг үелерде кажан кезээдегизи ышкаш, өлүрүүлүүлерге кезиде, көргүзер талазы-биле кандыг-даа хемчеглер албаан.

Политиктиг амыдыралды фашисчидириниң оруунче кирген америк эрге-чагыргалар болза, фашист өлүрүкчүлерге үүгле мооңдактаашкынны кылбайн турар эвес, харын оларны херек кырында өөртүп шаннап турарлар. Чамдык үелерде эрге-чагырганың төлөөлекчилери боттары безин фашистиг үүлгедиишкин кылырының киржикчилери болуп турарлар.

АКШ-та истеп-сүреринге болгаш бастып дорамчылаарынга таваржып турарлар үүгле 14 миллион негрлер эвес, англо-саксон уктуглар: мексиканнар, славяннар, итальяннар, еврейлер болгаш өске-даа кижилер болгулап турар. Араатанзыг аймак-сөөк ылгаарын кыпсыры, нацияларны бирээзи бирээзинче ыдалаары — бо дээрге, капиталистиг чурттарның чагырыкчы аңгыларының ажылчын аңгыны хемдип дарлавышаан, бодунуң тергиидээшкинин быжыглаары-биле кылып турар аргазы болур. АКШ-тың чагырыкчы бөлүктери негрлерни кадыг-дошкун аажылаар чоруктарны болгаш национал талазы-биле эвээш улустарны истеп-сүрер чорукту өөртүп шаннавышаан, оон-биле америк аныяк өскеннерге араатанзыг аажы-чаңны ала-чаягаар-ла берип, ону барыкла Гитлерниң немец аныяк өскеннер-биле аажылалы ышкаш кылдыр тургузуп турарлар. Ол болза, америк империализмниң кыпсып үндүрер деп турары агрессчи дайынның солдаттарын белеткээр талазы-биле программаның бир кезии болуп турар. Дайын сөөлүндеги чылдарда бодунуң үүлгедиишкиннерин күштелдирип турган «Христианский фронт» болгаш «дайынның католик ветераннары» дээш оон-даа өске АКШ-та шак ындыг фашистиг организациялар бар апаргылааннар.

Амгы үеде туруп турар АКШ-та фашистиг организацияларның ажыл-чорудулгазының онза үүлү болза, яизы-бүрү фашистиг болгаш реакциялыг бөлүктерни чаңгыс ийикпе элээн каш улуг-улуг организациялар кылдыр катыштырар деп оралдажып турары болур. Шак ындыг хөөннүң көстүүшкүү болза, 1950 чылда Нью-Иоркка АКШ-тың реакциялыг организацияларының конференциязын күрүне департаментизиниң болгаш «Америк легионнуң» идепкейи-биле чыылдырганы болур. Конференцияның сорулгазы болза, «антикоммунистиг фронтуну» калбартып тургузары болуп турган. Конференцияның ажылынга фашистиг болгаш реакциялыг 58 организацияларның төлөөлекчилери, база ажылчыннарга удур профэвилелдериниң төлөөлекчилери киришкеннер. Америк профшимчээшкининиң барыын үзелдиг баштыннары фашизм-биле кады хөделирде беленин кандыг-даа чажыт чогу-биле чорударын чарлааш, олар-биле үзе дугурушканнар. Америк реакцияның чуртка фашизмни тарып нептередир дээн политиказы улам-на күштелип, сан болгаш шынар талазы-биле өзүп турар депшилгелиг күштерниң удурланыышкыны-биле үскүлежип турар. АКШ-та депшилгелиг күштерниң демисели кадыг-дошкун полицейжи аажылалдың болгаш фашистиг калчааралдың үезинде чоруп турар. Тудуп бажыннаар чоруп болгаш ажылчын шимчээшкининге удур хоойлу туруп турзажок, Американың ажылчын аңгызы чепсээн салбаан. Ажылчын аңгы коммунистиг партияның удуртулгазы-биле бодунуң материалдыг байдалын экижидериниң болгаш ажылдың байдалын экижидериниң, ажылчыннарга удур реакциялыг хоойлуларга удурланырының демиселин күүлүү-биле чорудуп турар. Дайын сөөлүндеги чылдар болза, Катышкан Штаттарга ажыл соксадыышкыны кылыр күүлүг шимчээшкининиң өзүлдези-биле демдеглетинген. 1945 чылда забастовкаларга 3,5 миллион хире кижилер киришкен, 1946 чылда 4,6 миллиондан ажыг кижи киришкен. Ол болза, америк ажылчын шимчээшкининиң төөгүзүнде ажыл соксадыышкыннарының эн-не хөй санныы болуп турар. Оон сөөлүндеги чылдар забастовкаларның үр болуп турары-биле болгаш оон-биле хаара туттунган ажылчыннарның саны көвүдеп барганы-биле демдеглетинер.

1950 чылда болган дагжыларның бүгү-ниити ажыл соксадыышкынынга 370 муң кижи хаара туттунган болгаш америк ажылчын аңгының муриакчы отрядтарының бирээзиниң сеткил-сагыш талазы-биле бедик дайынчызын оон-биле көргүскен. Реакцияның атакаларынга, судтуң истелгелеринге, чазак органнарының кыжаныышкыннарынга болгаш коргудуушкуннарынга таваржып турза-даа, ажыл соксаткан дагжылар туруштуг болгаш эрес-дидим демиселдиң түннелинде дагжылар ажыл төлевириниге чамдык немелдени чедип алганнар.

Аар-берге-даа болза, чедиишкинниг болган дагжыларның демиселин үнелевишаан, профэвилел айтырыгларының талазы-биле АКШ-тың компартиязының национал комитединиң секретари Вильямсоннуң демдеглээни болза, тиилелге болза, Американың ажылчын аңгызының катышкан хөделиишкини-биле болдунуп болур-дур дээн. Дагжыларның чорудуп турганы шак ол демисел болза, профэвилелдиң анаа кежигүннеринге деткиткен катышкан демиселдиң оруу-биле тиилелгени чедип ап болурун ажылчыннарга көргүскен. АКШ-тың ажылчын аңгызының демисели чурттуң депшилгелиг бүгү күштериниң реакция болгаш фашизмге удур демиселиниң өзүүшкүү-биле катыжып турар. Тайбың болгаш демократия дээш демиселге бүгү ак-сеткилдиг американчыларның күжениишкиннерин катыштырбышаан, ол күштерни катыштырарын организаставышаан, америк коммунистиг партия АКШ-тың чагырыкчы бөлүктериниң эжелекчи характерлиг иштики болгаш даштыкы политиказының алыс дөзүн улус коннуң мурнунга идередип көргүскү, ол политикага удур демиселдиң сорулгаларын болгаш аргаларын билип алырынга чурттуң депшилгелиг күштерин чепсеглеп турар. Бүгү депшилгелиг күштериниң чаңгыс фронт болуп катыжарынче угланган коммунистиг партияның кыйгырыы деткимчени бүгү чурт иштинде тып ап турар.

Чикаго хоорайга болуп эрткен бүгү-ниитиге тайбың дээш демиселдиң Бүгү-америк конференциязынга тускай комитет тургустунган. Ол комитеттиң программазының негеп турары болза, Кыдат улус Республиканы хүлээп билири болгаш Совет Эвилели-биле, база улус демократиязының чурттары-биле садыгның делгеренгей харылзаазын тургузары болуп турар.

АКШ-тың депшилгелиг күштериниң реакцияга, фашизмге болгаш дайын айыылынга удур демиселинде көскү рольду депшилгелиг профэвилелдер ойнап турарлар. Оларның аразындан электри болгаш радио үлетпүрүнүң ажылчыннарының катышкан профэвилелин, көдээ ажылагыйның машина тудуушкунунуң ажылчыннарының катышкан профэвилелин, тапкы болгаш аъш-чем үлетпүрүнүң ажылчыннарының профэвилелин, алгы-кеш үлетпүрүнүң болгаш өскелерни-даа адап болур Ол профэвилелдер ажылчын аңгының эрге-ажык соонуургалдарын камгалаарының талазы-биле болгаш оларның күжениишкиннерин тайбың болгаш демократия дээш демиселче мобилизастаарының кызымакай демиселин чорудуп турарлар. Депшилгелиг профэвилелдер АКШ-тың ажылчы чоннарының талазындан улам-на күштелип турар деткимчени ап турарлар.

Америк улустуң агрессияга болгаш ханы дөстуг быжыг болуп турар дээрзинге кандыг-даа чигзиниг турбас. АКШ-тың депшилгелиг күштериниң чорудуп турар демисели болза, бүгүдээниң ниити дайзыны болуп турар америк империализмге удур бүгү делегейниң масса чоннарының демисели-биле катыжып турар.

Ол демисел болза, Совет Эвилелиге баштаткан тайбынның күүлүг лагериниң империализмге болгаш реакцияга, дайынга болгаш фашизмге удур демиселиниң тиилелгези-биле доостур ужурлуг.

А. ЛОМАЕВ,

Политиктиг болгаш эртем билиглерин нептередириниң талазы-биле Бүгү-эвилел ниитилелиниң чиңгине кежигүнү.

Кореяда болуушкуннар

Кореяның Улустуң армиязының Кол командылалының дыңнадыы

ПХЕНЬЯН. Кореяның Улус-Демократтыг Республиказының Улустуң армиязының Кол командылалының март 15-те медээлээни болза:

Кореяның улустуң армиязының кезектери кыдат улустуң эки-турачы кезектериниң сырый деткимчези-биле бүгү фронтуларга камгалалдың тулчуушкуннарын чорударын үргүлчүлеп турар.

Март 14-те чөөн фронтуга дайзын артиллерия адыышкыннарынга деткиткеш бистиң камгалалывыстын мурнукы кыдыынче улуг эвес күш-биле атакаларны чоруткан. Дайзынның атакалары улуг чидириглерге таварышпышаан ойтур шаптырган.

Өске фронтуларга онза өскерлиишкиннер болбаан.

Март 14-те чөөн эриктерниң районнарынче халдаашкыннарга киржип турган дайзынның самолёттарындан 7 самолётту Улустуң армиязының зениттиг кезектери болгаш адыгжы-аңчыларының отрядтары аңдара аткан.

* * *

ПХЕНЬЯН. Кореяның Улус-Демократтыг Республиказының Улустуң армиязының кол командылалының март 16-да медээлээни болза, Кореяның Улустуң армиязының катыжыышкыннары кыдат улустуң эки-турачы кезектериниң сырый деткимчези-биле эрги туруштарга камгалалдың тулчуушкуннарын чорударын үргүлчүлеп турар.

Март 16-да дайзынның самолёттары чөөн болгаш барыын эриктерниң районнарынче халдаашкыннарын үргүлчүлээн. Улустуң армиязының зениттиг кезектери болгаш дайзынның самолёттарын кедеп адар адыгжы-аңчыларның отрядтары дайзынның дөрт самолёттарын аңдара аткан.

(СЭТА).

Кореяның Улус-Демократтыг Республиказының чазааның тараачыннарга дузаламчызы

ПХЕНЬЯН. Дайындан ядарап-когараан тараачыннарга тараа чегдиришкинин чорудар дугайында Кореянның Улус-Демократтыг Республиказының министрлер кабинединиң доктаалын корей солуннар парлап турар. Ол доктаалда айтып турары болза, чурттуң көдээ районнарын араатанзыы-биле бомбалап болгаш боолап турза-даа, республиканың тараачыннары фронтуну болгаш тыылды аъш-чем үүлү-биле хандырарының хереэнге күш-ажылчы маадырлыг чоруктарны көргүзүп турар. Кореяга болуп көрбээн эрткен чылгы үерниң түннелинде республиканың тараачыннарының улус ажылагыйынга болган улуг когаралдар бо чылын часкы тарылга кампаниязын эртиреринге эргежок чугула үрезин материалдарының чедишпезин болдурган. Мону барымдалааш министрлер кабинеди бойдустуң ала-чаягаар болур когаралдарындан болгаш америк агрессорларның үүлгедиглериннен ядарап-когараан тараачыннарга дузаламчы көргүзериниң талазы-биле комиссияны тургускан. Бо доктаалды ёзугаар ядарап-когараан тараачыннарга чазактың дузаламчызын чедиреринiң талазы-биле комитеттерни республиканың бүгү хоорайларында тургузуп турар.

(СЭТА).

Бактериологтуг чепсекке удур

ТИРАНА. Албаниянның бүдүрүлгелеринде, албан черлеринде болгаш суурларында хуралдар чоруп турар, ол хуралдарга ажылчы чоннар Кореяда бактериялыг чепсекти ажыглап турар америк империалистерни буруу шаап турар.

Тайбың камгалалының Бүгү-албани комитединче, КНО-нуң секретариадынче чоруткулаан телеграммаларында ажылчыннар, тараачыннар, албан хаакчыттар болза, америк империалистерниң араатанзыг чоруктарын соксадырынче угланган эн-не боттуг хемчеглерни ап чорударын, кижи төрелгетеннин төөгүзүнде чижеглээр чүве чок ол кемниг хереткиң буруулугларын дайын талазы-биле кем-буруулуглар кылдыр чарлаарын негеп турарлар.

(СЭТА).

ЯПОНИЯДА МИЛИТАРИЗМНИҢ КАТАП ТӨРҮТҮНҮП ТУРАРЫ

Милитаристерниң эргелерин катап эгидип турар

ПЕКИН. Синьхуа агентилелиниң дамчыдып турары болза:

Токиодан дыннадыглар ёзугаар алырга, Иосиданың реаксылыг чазаа, америк эжелел эрге-чагыргаларының дужаалын ёзугаар, дайын сөөлүнде арыглап аштаан 200 муң япон милитаристерниң хөй кезиниң эргелерин катап эгиткен.

1950 чылдың октябрь 13-тен 1951 чылдың октябрь 13-ке чедир үе дургузунда Иосиданың чазаа ниитизибиле 177 муң япон милитаристерниң эргезин катап эгиткен. Эргези эгитинмээннер үүгле дайын талазыбиле улуг кем-буруулуглар ийикпе шаандагы япон чепсектиг күштерниң үстүү офицерлери болуп турар.

Оон соонда 1952 чылдың февраль 8-тен март 4-ке чедир үе дургузунда Иосиданың чазаа дайын талазыбиле кем-буруулуг база 1100 ажыг кижиниң эргезин эгиткен. Ол кижилер шупту шаандагы япон генералдар ийикпе, Кыдатче шургуп, кыдат улустуң ханын төп турган кем-буруулуглар болур. Оларның иштинде: Ван Цзун-нэя-Хацироную шаандагы чашпаачы чазааның «даштыкы херектер талазы-биле чөвүлекчизи» Арита, Кореяның кол-губернатору чораан Кадзусиге Угаки, примьер-министр чораан Кейсуке Окада, адмиралдар чораан Исаму Такесита, Сабуро Хякутаке, Хисанори Фудзита болгаш генерал-лейтенант чораан Тодзи Ясуи олар бар. Ол ышкаш чүс-чүс шаандагы япон жандармаларның, шаандагы япон гестапонуң удуртукчузу Сейкиси Хасимотонуң болгаш токио полициязының начальниги чораан Иосаса Усуданың эргезин катап эгиткен.

Февраль 29 Иосиданың чазаа болза, садыг болгаш үлетпүр министри чораан Такуо Подонуң, адмирал чораан Кицисабура Номураның болгаш Тайбаньның кол-губернатору чораан Сейдзо Кобаяси оларның эргелерин катап эгидер деп шиитпирлээн.

Оон аңгыда, Иосиданың чазаа болза, Риджуэйниң штабы-биле кады Японияның бүгү фашистериниң эргелерин катап эгидер деп бодап турар. Фашистерниң эргелерин катап эгиткен соонда, Иосиданың чазаа оларның дузаламчызын япон милитаризмни катап төрүтүндүреринге болгаш Японияны катап чепсеглээринге ажыглаар. Чижээ, Садао Игуцииниң эргезин эгиткен соонда, ону премьер-министр Иосида болза, даштыкы херектер министерствозунуң бир албанынга хүлээп алган, Садао Игуции боду чаңгыс талалыг «тайбың» керээзин, америк-япон «айыыл чок чоруктуң пактызын» болгаш «административтиг дугуржулгаларны» чарарынга идепкейлиг киржип турган. 800 офицерлериниң эргелерин катап эгиткен соонда удаваанда оларны япон полицейжилериниң корпус чериндe албаннарга томуйлаан.

Эргелери катап эгитинмээн кем-буруулуглар безин америк болгаш япон эрге-чагыргаларның Японияны катап чепсеглээринче угланган хемчеглеринге идепкейлиг киржип турар. Кицисабуро Номура, Сейдзо Кобяси, шериг министри чораан Садому Симомура болгаш генерал-лейтенант чораан Эйиси Тацуми олар шагда-ла япон чепсектиг күштерни катап тургузар талазы-биле Иосиданың чөвүлекчилери болуп келгени кымга-даа билдингир.

(СЭТА).

Харыысалгалыг редакторнуң оралакчызы Д. О. БЕГЗИ.

КОЛХОЗТАР БАШТААР ЧЕРЛЕРИ, ХАМААТЫЛАР!

Мал камгаладырының керээзин чарынар!

Эки-тура камгалалының талазы-биле Күрстрах аарыгдан болгаш айыылдан өлген малдың когаралын төлеп бээр.

Аъттарны, мыйыстыг бода малды, хойларны, кушту болгаш өске-даа малдарны камгаладып болур.

Страхованиениң керээзин чарары-биле Күрстрахтың инспекциязынга азы агентизинге барынар.

Күрстрахтың область эргелели.

РЕДАКЦИЯНЫҢ АДРЕЗИ: Щетинкин кудумузу, бажың 7. ТЕЛЕФОННАРЫ: Харыысалгалыг редакторнуң 3—62; харыысалгалыг редакторнуң оралакчызының, партия амыдыралының, культура болгаш уран-чүүл киллистериниң—3—88; харыысалгалыг секретарының—4—98; пропаганда болгаш агитация, көдээ ажыл-агый, үлетпүр болгаш транспорт, чагаа киллистериниң—3—68; иштики информация, бухгалтериянның—3—65

Б00980. Облкүүскомнуң типографиязы